

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr XXXI/455/2014
Rady Gminy Długosiodło
z dnia 7 marca 2014 r.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DŁUGOSIODŁO NA LATA 2013 – 2016 Z PERSPEKTYWĄ DO 2020 ROKU

Wykonawca:
EKO – BIT. Ochrona Środowiska i Informatyka
Miroslaw Osowiecki
07 – 202 Wyszaków
ul. Gen. J. Sowińskiego 28B/ 35

luty, 2014 r.

SPIS TREŚCI:

1. WPROWADZENIE	4
2. ZAWARTOŚĆ, GŁÓWNE CELE ORAZ POWIĄZANIA <i>PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DŁUGOSIODŁO</i> Z INNYMI DOKUMENTAMI	5
2.1. ZAWARTOŚĆ I GŁÓWNE CELE PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	5
2.2. POWIĄZANIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU Z INNYMI DOKUMENTAMI O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM	6
3. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	10
4. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY ORAZ BRAKI WIEDZY UTRUDNIAJĄCE OCENĘ SZKODLIWEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO USTALEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	12
5. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO <i>PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA</i>	13
6. MOŻLIWE TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO.....	15
7. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	15
7.1. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY DŁUGOSIODŁO	15
7.2. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI <i>PROGRAMU</i> ...	25
8. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	28
9. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	29
10. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO.....	33

11. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE ORAZ OGRANICZANIE PRAWDOPODOBNYCH NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	47
12. OPIS ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE <i>PROGRAMU</i>	49
13. WNIOSKI KOŃCOWE	50
14. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	50
15. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE.....	51

1. Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu *Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r.*, zwanego w dalszej części dokumentu *Programem*.

Konieczność sporządzenia przedmiotowej prognozy wynika z zapisów *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.). Głównym celem prognozy jest określenie skutków dla środowiska (zarówno pozytywnych, jak i negatywnych), jakie związane mogą być z realizacją ustaleń *Programu*. Zgodnie z zapisami art. 51 cytowanej *ustawy*, prognoza powinna zawierać:

- 1) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- 2) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- 3) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- 4) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- 5) opis istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- 6) opis stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- 7) przedstawienie istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- 8) informacje na temat celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz opis, w jaki sposób zostały one uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- 9) informacje na temat przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótko-, średnio- i długoterminowych, stałych, chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych, na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz ich integralność, a także na środowisko,
- 10) opis rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- 11) opis rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych,

- 12) opis napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy,
- 13) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Zarówno charakter, jak i zakres niniejszego opracowania odpowiada powyższym wymaganiom. Prognoza oddziaływania na środowisko, powinna również uwzględnić informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla przyjętych dokumentów powiązanych z projektem dokumentu.

Wersja końcowa *Prognozy* zostanie opracowana po zakończeniu procesu konsultacji społecznych i uzyskaniu opinii stosownych organów.

2. Zawartość, główne cele oraz powiązania Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło z innymi dokumentami

2.1. Zawartość i główne cele projektowanego dokumentu

Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r. jest drugim programem ochrony środowiska, jaki został opracowany dla Gminy. Niniejszy dokument podzielono na cztery główne rozdziały:

Rozdział I – Wprowadzenie

Rozdział II – Stan aktualny

Rozdział III – Kierunku działań służące ochronie środowiska

Rozdział IV – Polityka ekologiczna gminy

Rozdział V – Realizacja założeń programowych

Biorąc pod uwagę zapisy dokumentów wyższego szczebla oraz dokumentów lokalnych, nadrzędnym celem polityki ekologicznej Gminy Długosiodło jest: **osiągnięcie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego umożliwiającej zrównoważony, społeczno – gospodarczy, rozwój gminy.**

Uwzględniając aktualne uwarunkowania środowiskowe oraz społeczno – gospodarcze gminy określono następujące priorytety Programu:

- 1) Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem
- 2) Ochrona powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem
- 3) Ochrona środowiska przed nadmierną emisją hałasu i polami elektromagnetycznymi
- 4) Ochrona i właściwe wykorzystywanie gleb użytkowanych rolniczo oraz racjonalna gospodarka zasobami kopalin
- 5) Prawidłowe gospodarowanie odpadami
- 6) Ochrona zasobów przyrodniczych i krajobrazowych gminy
- 7) Powszechna edukacja ekologiczna

2.2. Powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami o charakterze strategicznym

Program ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło powiązany jest z następującymi dokumentami strategicznymi, zarówno o charakterze krajowym, regionalnym, jak i powiatowym:

- *Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016,*
- *Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r.,*
- *Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Program działań na lata 2007 – 2013,*
- *Krajowy program zwiększenia lesistości,*
- *Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,*
- *Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032,*
- *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020,*
- *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego,*
- *Program zwiększenia lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020,*
- *Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego,*
- *Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla Województwa Mazowieckiego,*
- *Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.,*
- *Projekt Programu Ochrony Środowiska dla powiatu wyszkowskiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r.*

Aspekty środowiskowe i uwarunkowania wynikające z niżej wymienionych dokumentów, głównie mające swoje odniesienie przy wykonywaniu zadań na poziomie województwa, znalazły odzwierciedlenie przy formułowaniu celów, priorytetów i kierunków działań analizowanego *Programu*. Poniżej krótko scharakteryzowano (w kontekście powiązań z analizowanym dokumentem) główne dokumenty strategiczne.

Polityka ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016

Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 (PEP) stanowi dokument określający, na podstawie aktualnego stanu środowiska, priorytety ekologiczne oraz wskazujący kierunki działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju. Główne pola działania to: *ochrona zasobów naturalnych oraz poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.*

Ze względu na charakter dokumentu wskazane cele i założenia są uniwersalne dla wszystkich regionów Polski. Dlatego też w programach ochrony środowiska doprecyzowuje się przesłanki i wytyczne PEP, zgodnie z lokalnymi uwarunkowaniami danego regionu.

Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r.

Celem strategii, która uwzględnia też cele Unii Europejskiej w zakresie zrównoważonego rozwoju, jest polepszenie jakości życia mieszkańców Polski. Jednym z pięciu priorytetów Strategii jest poprawa infrastruktury technicznej i społecznej. W ramach tego priorytetu wskazuje się na konieczność realizacji inwestycji z zakresu ochrony środowiska służących ochronie zasobów wodnych, poprawie czystości wód i powietrza, zapewniających oszczędność energii i zabezpieczających przed katastrofami naturalnymi.

Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Program działań na lata 2007 – 2013

Głównym celem strategii jest zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej oraz zapewnienie trwałości i możliwości rozwoju wszystkich poziomów jej organizacji, z uwzględnieniem potrzeb rozwoju społeczno – gospodarczego oraz konieczności zapewnienia odpowiednich warunków życia i rozwoju społeczeństwa. Odbywa się to poprzez:

- realizację polityki regionalnej zgodnej z zasadami rozwoju zrównoważonego,
- zwiększenie powierzchni i liczby terenów chronionych,
- zwiększenie różnorodności biologicznej kompleksów leśnych,
- zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- wzmocnienie merytoryczne i organizacyjne służb ochrony przyrody na poziomie regionalnym i lokalnym.

Krajowy program zwiększania lesistości

Krajowy program zwiększania lesistości jest instrumentem polityki leśnej w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju, którego głównym założeniem jest zwiększenie powierzchni zalesionych, przy założeniu, że szczególną funkcją zalesień będzie odpowiednie kształtowanie struktur przestrzennych zasobów przyrodniczych, zwiększenie ich biologicznej aktywności i bioróżnorodności, a także estetycznych walorów krajobrazu. Ważnym zadaniem programu jest także ochrona i wzmacnianie oraz łączenie we wspólny system najcenniejszych obszarów przyrodniczych.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Program ten jest podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG (dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych). Jego celem jest identyfikacja faktycznych potrzeb w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregowanie ich realizacji w taki sposób, aby Polska mogła wypełnić zobowiązania traktatowe.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032

Głównym celem programu jest sukcesywne oczyszczanie kraju z azbestu do roku 2032, poprzez realizację niżej wymienionych założeń:

- 1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- 2) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020

Dokumentem nadrzędnym wytyczającym cele i kierunki działań m. in. w zakresie polityki ekologicznej (ochrony środowiska) województwa mazowieckiego jest *Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020*.

Nadrzędnym celem rozwoju Mazowsza jest *wzrost konkurencyjności gospodarki i równoważenie rozwoju społeczno – gospodarczego w regionie jako podstawę poprawy jakości życia mieszkańców*. Realizacja tego celu będzie możliwa poprzez następujące trzy cele strategiczne:

- Budowa społeczeństwa informacyjnego i poprawa jakości życia mieszkańców województwa,
- Zwiększanie konkurencyjności regionu w układzie międzynarodowym,
- Poprawa spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego jest drugim podstawowym dokumentem wyznaczającym cele i kierunki rozwoju regionu – w układzie przestrzennym. Zgodnie z założeniami PZPWM priorytetowym celem polityki przestrzennej Mazowsza jest stwarzanie warunków do osiągnięcia spójności terytorialnej oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju województwa mazowieckiego, jak również do poprawy warunków życia mieszkańców oraz zwiększenia konkurencyjności regionu.

Uwarunkowania wynikające z PZPWM dotyczą głównie trzech kierunków wojewódzkiej polityki przestrzennej, do których należy:

- *Poprawa warunków funkcjonowania środowiska przyrodniczego* (w odniesieniu do dwóch stref jakości środowiska: ochrony walorów przyrodniczych i poprawy standardów środowiska),
- *Przeciwdziałanie największym zagrożeniom* (m.in. zagrożenia powodzią i zapewnienie przepływu wielkich wód, przewożenie materiałów niebezpiecznych),
- *Rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury technicznej* (m.in. systemy wodociągowo-kanalizacyjne, inwestycje w odnawialne źródła energii).

Program zwiększania lesistości dla województwa mazowieckiego do roku 2020

Program stanowi cenny materiał wyjściowy do rozpoznania uwarunkowań przyrodniczych i społeczno – gospodarczych, nakreśla docelową wizję systemu obszarów leśnych regionu, a także wskazuje konkretną przestrzeń, w obrębie której samorządy gminne mogłyby i powinny rozważyć zmiany przeznaczenia gruntów w tym kierunku. Program zwiększania lesistości jest pierwszym opracowaniem w tym zakresie w Województwie

Mazowieckim. Opracowanie takiego programu na szczeblu wojewódzkim i jego wdrożenie przyczyni się do osiągnięcia wskaźnika lesistości Mazowsza do ok. 25% w 2020 r.

Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego

Program przedstawia wielopłaszczyznowe uwarunkowania dla rozwoju małej retencji, zawiera zestawienia danych o istniejących i planowanych obiektach służących retencji wodnej, a także systemach melioracyjnych i mokradłach.

Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla Województwa Mazowieckiego

Program stanowi istotny materiał wyjściowy do sporządzania założeń dla gminnych planów zapotrzebowania w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, do czego zobowiązuje prawo energetyczne.

Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego ma lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.

W Programie określono szereg zadań o charakterze priorytetowym do zrealizowania do roku 2018. Na podstawie analizy stanu aktualnego i uwarunkowań wynikających z dokumentów programowych dotyczących ochrony środowiska, w tym raportów z realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska województwa mazowieckiego, wyznaczonych zostało pięć obszarów priorytetowych dla Mazowsza:

- I. *Poprawa jakości środowiska*
 - II. *Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych*
 - III. *Ochrona przyrody*
 - IV. *Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego*
 - V. *Edukacja ekologiczna społeczeństwa*
- oraz obszar działań dotyczący *Zagadnień systemowych*.

Wymienione obszary wskazują w jakim zakresie należy zintensyfikować działania, aby osiągnąć zakładane cele środowiskowe, a tym samym poprawić jakość życia mieszkańców Mazowsza.

Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu wyszkowskiego do roku 2015

Na poziomie powiatu cele dotyczące szeroko pojętej ochrony środowiska zostały sformułowane w *Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu wyszkowskiego do roku 2015 – aktualizacja* (załącznik do Uchwały Nr X/80/2007 Rady Powiatu w Wyszkowie z dnia 27 czerwca 2007 r.) w sposób następujący:

Cel nadrzędny: Rozwinięty Powiat Wyszkowski ze swoją kulturą i tradycjami, bogactwem przyrody, ze zgodnym i zasobnym społeczeństwem

Cel główny: Zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowo – kulturowych

- Cele szczegółowe**
- 1.1. Zachowanie walorów krajobrazowych, szczególnie dolin rzecznych
 - 1.2. Utworzenie obszarów chronionych i nowych użytków ekologicznych
 - 1.3. Likwidacja zagrożeń środowiska
 - 1.4. Powiększanie lesistości i dbałość o stan sanitarny lasów
 - 1.5. Edukacja ekologiczna – Podniesienie świadomości ekologicznej
 - 1.6. Ochrona walorów kulturowo – krajobrazowych

W postaci działań powyższe cele zostały w pewnym stopniu skonkretyzowane w *Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Wyszowskiego na lata 2004 – 2006 z uwzględnieniem kolejnego okresu programowania Unii Europejskiej na lata 2007 – 2013* (załącznik do Uchwały Nr XXXI/214/2005 Rady Powiatu Wyszowskiego z dnia 28 października 2005 r.).

Projekt Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2013 – 2016, z perspektywą do 2020 roku

Nadrzędnym celem polityki ekologicznej powiatu wyszkowskiego jest *ochrona środowiska przyrodniczego, poprawa jakości środowiska oraz poprawa standardu życia i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców powiatu wyszkowskiego*. Uwzględniając aktualne uwarunkowania środowiskowe oraz społeczno – gospodarcze powiatu określono następujące priorytety *Programu*:

- 1) ograniczenie emisji substancji i energii do środowiska,
- 2) racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska,
- 3) ochrona przyrody,
- 4) poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego powiatu,
- 5) podnoszenie świadomości ekologicznej lokalnego społeczeństwa.

3. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Dokumenty programowe Unii Europejskiej, które wprowadzają koncepcję trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zasady ochrony środowiska do polityk krajowych to m.in.:

- **Strategia Lizbońska – droga do sukcesu zjednoczonej Europy** powstała w 2000 r. i stawia sobie za cel doprowadzenie zjednoczonej Europy do sukcesu gospodarczego, poprzez stworzenie na jej terenie najbardziej dynamicznego i konkurencyjnego regionu gospodarczego. Strategia opiera się na czterech głównych filarach: innowacyjności, liberalizacji, przedsiębiorczości i spójności społecznej,
- **Zrównoważona Europa dla lepszego świata - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej, tzw. strategia z Goeteborga**. W 2001 r. założenia

lizbońskie zostały uzupełnione o elementy trwałego i zrównoważonego rozwoju w kontekście rozwoju społeczno - gospodarczego. Cele strategiczne Strategii to: ograniczenie zmian klimatycznych i wzrost znaczenia „zielonej” energii, wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego, usprawnienie systemu transportowego i gospodarowania przestrzenią, gospodarowanie zasobami naturalnymi w sposób odpowiedzialny,

- **Szósty program działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie środowiska Środowisko 2010 – nasza przyszłość, nasz wybór** wyznacza cele polityki ekologicznej UE i program działań do 2010 roku. Eksponuje kwestie zmian klimatycznych, zmian środowiska naturalnego, ochrony różnorodności biologicznej, ochrony zdrowia, wykorzystanie zasobów naturalnych, zagospodarowania odpadów. Zgodnie z założeniami Szóstego Programu Działań realizacja zasady zrównoważonego rozwoju osiągnięta zostanie poprzez poprawę stanu środowiska i jakości życia obywateli UE. W ramach programu realizowanych jest 7 strategii tematycznych: użytkowania zasobów naturalnych, zapobiegania wytwarzania odpadów, czyste powietrze dla Europy, środowiska miejskiego, ochrony gleb, zrównoważonego użytkowania pestycydów i zachowania środowiska morskiego.

Zobowiązania Polski w zakresie ochrony środowiska wynikają także z ratyfikowanych konwencji międzynarodowych, takich jak:

- **Konwencja Ramsarska o obszarach wodno błotnych sporządzona** (1971) zobowiązująca strony Konwencji do ochrony obszarów wodno - błotnych oraz migrującego ptactwa wodnego,
- **Konwencja w Brnie o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk** (1979), która ma na celu ochronę gatunków dzikiej fauny i flory oraz ich siedlisk naturalnych, zwłaszcza tych gatunków i siedlisk, których ochrona wymaga współdziałania kilku państw, oraz wspieranie współdziałania w tym zakresie,
- **Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt sporządzoną w Bonn** (1979), która zobowiązuje strony do ochrony gatunków zwierząt wędrownych,
- **Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Nowego Yorku** (1992), której podstawowym celem jest doprowadzenie do ustabilizowania koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który zapobiegłby niebezpiecznej antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny,
- **Konwencja o różnorodności biologicznej z Rio de Janerio** (1992), której celem jest ochrona różnorodności biologicznej, zrównoważone użytkowanie jej elementów oraz uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystywania zasobów genetycznych,
- **Protokół z Kioto do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu** (1997), który zobowiązuje strony do ilościowo określonego ograniczenia i redukcji emisji gazów cieplarnianych w celu wspierania zrównoważonego rozwoju.

Cele przedstawione w powyższych dokumentach stanowią podstawę rozwiązań prawnych obowiązujących w Polsce, a wskazane tam zobowiązania zostały ujęte do realizacji w krajowych dokumentach programowych w zakresie ochrony środowiska (omówionych w rozdziale 2.2 niniejszego dokumentu).

Określone w projekcie *Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r.* cele gminnej polityki ekologicznej wskazują wysoką korelację z zagadnieniami uwzględnionymi w powyższych dokumentach strategicznych, choć zostały one sformułowane w sposób uwzględniający poziom zarządzania (lokalny), posiadane kompetencje prawne, możliwości finansowe oraz uwarunkowania przyrodnicze i potrzeby infrastrukturalne na terenie gminy.

Cele szczegółowe i działania wyznaczone w projekcie *Programu* realizują cele środowiskowe ujęte w dokumentach strategicznych. Nie stwierdzono także, aby były one sprzeczne z celami w zakresie ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu krajowym.

4. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy oraz braki wiedzy utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu

Ocenę oddziaływania na środowisko dla projektu *Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło* przeprowadzono według następującego schematu:

- określono zagadnienia wchodzące w skład oceny oddziaływania na środowisko,
- dokonano identyfikacji stanu elementów środowiska, potencjalnie wrażliwych na zmiany w wyniku realizacji założeń *Programu*,
- dokonano identyfikacji kierunków działań, które mogą wpłynąć na stan środowiska,
- sporządzenie matrycy przedstawiającej obszary zależności w rozbiciu na poszczególne jego komponenty,
- dokonano analizy rozwiązań alternatywnych.

Prognoza oddziaływania na środowisko została przeprowadzona równolegle z opracowywaniem dokumentu podstawowego. Dało to możliwość uwzględnienia wniosków wynikających z predykcji skutków przed zakończeniem prac nad dokumentem. Niniejsza prognoza dotyczy projektu dokumentu, który podlega procedurze dyskusji publicznej i wnioski z tej dyskusji, uwzględnione zostaną w końcowej wersji tego dokumentu.

Celem przeprowadzonej analizy była ocena czy i w jaki sposób zadania ujęte w ramach priorytetów *Programu* mogą oddziaływać na środowisko.

W pierwszej kolejności przeprowadzona została analiza czy i w jakim zakresie zapisy ujęte w *Programie* będą wspierały realizację celów umieszczonych w dokumentach

strategicznych odnoszących się do problematyki środowiska i zrównoważonego rozwoju zarówno na szczeblu międzynarodowym, jak i krajowym.

Na podstawie dokonanej oceny stanu środowiska w gminie zdefiniowano główne problemy w zakresie ochrony środowiska. Następnie dokonano identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych zadań. Na tym etapie posłużono się macierzą relacyjną elementów środowiska i zadań inwestycyjnych, przedstawiającą w skondensowanej postaci możliwe oddziaływanie na środowisko. Przeanalizowano skutki środowiskowe dla następujących elementów: *ludzie, przyroda, zwierzęta i rośliny, wody, powietrze atmosferyczne, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat oraz zabytki*.

Ustalono czy występuje jakiegokolwiek oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, krótkoterminowe, długoterminowe, stałe czy chwilowe pomiędzy zadaniem a danym elementem środowiska. Określono czy oddziaływanie to może być negatywne (-), pozytywne (+) czy obojętne (0). W niektórych przypadkach oddziaływanie w zależności od aspektu jaki się rozważa może mieć jednocześnie negatywny lub pozytywny (-/+) wpływ na dany element środowiska. Ze względu na brak szczegółów co do sposobu realizacji poszczególnych zadań w prognozie zidentyfikowano tylko kierunki tych oddziaływań.

Podstawową trudnością w sporządzaniu prognozy jest ogólny charakter projektu *Programu*, co sprawia, że sformułowania prognozy zawarte w macierzy często mają charakter warunkowy i mogą być zmienne w zależności od warunków realizacji przedsięwzięcia. Na etapie niniejszej *Prognozy* nie istnieje możliwość przedstawienia szczegółowych informacji na temat charakteru oraz skali potencjalnych oddziaływań, a także wzajemnych interakcji pomiędzy elementami środowiska objętymi oddziaływaniami powstającymi w efekcie realizacji projektowanych przedsięwzięć.

Podstawową trudnością wynikającą z niedostatków wiedzy, jaką napotkano w trakcie opracowania niniejszego dokumentu jest brak danych dotyczących jakości wybranych elementów środowiska, np. wód podziemnych, gleb, klimatu akustycznego, powietrza atmosferycznego. Ponadto szczegółowych dokumentów określających zasady gospodarowania środowiskiem oraz ochrony na obszarach NATURA 2000 – w przypadku niektórych działań rodzi ryzyko wystąpienia konfliktów na tle ekologicznym.

5. Metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego *Programu ochrony środowiska*

Projekt *Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło* określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. Zaproponowano wskaźniki, które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku. Dla każdego wskaźnika określono także źródło pozyskiwania danych do weryfikacji, co znacznie ułatwi ich

uzyskanie. Ocena realizacji *Programu* na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata.

W ramach prac nad prognozą dokonano ich oceny i weryfikacji. Zamieszczone w *Programie* propozycje wskaźników monitorowania jego realizacji są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany jakie nastąpią w środowisku w wyniku jego realizacji.

W poniższej tabeli nr 1 zaproponowano wskaźniki monitoringu *Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło*.

Tabela nr 1. Wskaźniki monitoringu dla *Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r.*

Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło informacji o wskaźniku
1.	długość sieci wodociągowej	km	gmina
2.	długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	gmina
3.	długość sieci kanalizacji deszczowej	km	gmina
4.	zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³ / osobę/ rok	gmina
5.	ilość ścieków odprowadzanych do kanalizacji sanitarnej	tys. m ³ / rok	gmina
6.	liczba przyzagrodowych oczyszczalni ścieków	szt.	gmina
7.	powierzchnia terenów zdegradowanych	ha	WIOŚ, powiat, gmina
8.	masa zebranych, niesegregowanych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca	kg/ osoba	gmina
9.	ogólna powierzchnia terenów leśnych	% powierzchni gminy	nadleśnictwo, powiat, gmina
10.	powierzchnia terenów leśnych na 1 mieszkańca	ha/ osobę	nadleśnictwo, powiat, gmina
11.	liczba pomników przyrody	szt.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, gmina
12.	liczba użytków ekologicznych	szt.	
13.	powierzchnia użytków ekologicznych	ha	
14.	powierzchnia innych form ochrony przyrody	ha	
15.	% powierzchni objęty prawną ochroną przyrody	%	
16.	liczba zdarzeń mających znamiona poważnej awarii	szt.	WIOS, gmina
17.	liczba projektów zrealizowanych na rzecz edukacji ekologicznej	szt.	gmina

Informacje o postępach w realizacji *Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło* uzyskiwane w trakcie monitoringu, pozwolą na uzyskanie:

- pozytywnego nastawienia do podejmowanych i realizowanych zadań przez lokalną społeczność,
- aktywizację mieszkańców przy dalszym wdrażaniu *Programu*,
- bieżącą ocenę przeszkód i słabych stron przy realizacji przyjętych zadań,
- możliwość bieżącej korekty przyjętych priorytetów w wyniku zmian zachodzących wewnątrz i na zewnątrz gminy.

6. Możliwe transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Ze względu na lokalizację Gminy Długosiodło nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań o charakterze transgranicznym.

Projekt *Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r.* nie przewiduje realizacji zadań mogących mieć wpływ na transgraniczne oddziaływanie na środowisko. W ramach priorytetów zawartych w projekcie *Programu* realizowane będą przedsięwzięcia o stosunkowo małej skali. Ich wpływ na środowisko, w większości ograniczy się do oddziaływania o zasięgu lokalnym.

Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja zadań ujętych w projekcie *Programu* nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

7. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

7.1. Istniejący stan środowiska na terenie Gminy Długosiodło

Na terenie Gminy Długosiodło żaden z elementów środowiska przyrodniczego nie jest poddawany cyklicznym badaniom monitoringowym w zakresie jakości.

Problem czystości wód powierzchniowych prowadzonych przez rzekę Narew na terenie gminy stanowi problem ponadlokalny. Na stan czystości rzeki Narew na terenie gminy największy wpływ mają ścieki socjalno – bytowe z gospodarstw domowych i obiektów użyteczności publicznej oraz spływy powierzchniowe z terenów rolnych (zawierające nawozy mineralne i organiczne oraz środki ochrony roślin). Pośrednim źródłem zanieczyszczenia rzeki Narew są także jej dopływy (np. Wymakracz, Ostrówek, Struga).

Na terenie Gminy Długosiodło nie są prowadzone badania jakości wód prowadzonych przez rzekę Narew. W tabeli nr 2 przedstawiono wyniki ostatnich dostępnych badań monitoringowych dla funkcjonujących najbliższej obszar gminy punktów pomiarowo – kontrolnych.

Tabela nr 2. Zestawienie ocen jednolitych części wód powierzchniowych rzeki Narew w latach 2008 – 2012

Kod jednolitej części wód	Nazwa części wód	Nazwa punktu pomiarowo - kontrolnego	Km	Ocena – elementy biologiczne *	Ocena – elementy fizykochemiczne *	Ocena – substancje szczególnie szkodliwe *	Ocena – elementy hydromorfologiczne *	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny *	Stan ogólny wód
2008 r.										
PLRW20002126599	Narew od Omulwi do zbiornika Dębe	Dyszobaba	119,7	1	3	0	0	umiarkowany	0	zły
PLRW20002169	Narew od Zalewu Zegrzyńskiego do ujścia	Nowy Dwór Maz.	3,1	2	3	1	0	umiarkowany	1	zły
2009 r.										
PLRW20002126599	Narew od Omulwi do zbiornika Dębe	Dyszobaba	119,7	1	stan poniżej dobrego	0	b.d.	umiarkowany	0	zły
2010 – 2012 r.										
PLRW20002126555	Narew od Omulwi do Rózu	Dyszobaba	-	2	2	b.d.	1	dobry	przekroczone stężenia średnioroczne	zły
PLRW20002126599	Narew od Rózu do zbiornika Dębe	Narew - Pułtusk (most)	-	5	2	b.d.	1	zły	przekroczone stężenia średnioroczne	zły
PLRW200021269	Narew od Zalewu Zegrzyńskiego do ujścia	Narew - Nowy Dwór Mazowiecki	-	3	2	b.d.	1	umiarkowany	dobry	zły

Źródło: *Monitoring rzek w 2008 r.*, *Monitoring rzek w 2009 r.*, *Monitoring rzek w latach 2010 – 2012*, www.wios.warszawa.pl

Wyjaśnienia:

- 1) *Ocena elementów biologicznych*: cyfry 1 - 5 odpowiadają klasom z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r.; b.d. – brak wyników pomiarów wskaźników biologicznych (od listopada 2011 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r.)
- 2) *Ocena elementów fizykochemicznych*: cyfry 1 - 2 odpowiadają klasom z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r.
- 3) *Ocena substancji szczególnie szkodliwych* ujętych w załączniku 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z 20 sierpnia 2008 r.; 0 - oznacza brak przekroczeń, 1 - oznacza przekroczenia, b.d. – brak wyników pomiarów
- 4) *Ocena elementów hydromorfologicznych*. Ze względu na brak danych elementy hydromorfologiczne zostały pominięte przy ocenie stanu/potencjału ekologicznego.
- 5) *Stan chemiczny*: wyniki oceny stanu chemicznego JCW. Ocena substancji priorytetowych ujętych w załączniku 8 rozporządzenia Ministra Środowiska z 20 sierpnia 2008 r.; 0 – oznacza stan dobry, 1 - oznacza nie osiągnięty stan dobrego

Na terenie Gminy Długosiodło brak jest rozpoznania czystości wód pozostałych rzek i cieków płynących.

Na terenie Gminy Długosiodło nie są prowadzone systematyczne badania jakości zwykłych wód podziemnych w ramach krajowego monitoringu w otworze. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód podziemnych na terenie gminy są nieszczelne zbiorniki asenizacyjne na ścieki socjalno – bytowe. Najbliższy punkt pomiarowy w ramach sieci krajowej PIG zlokalizowany jest na terenie gminy Brańszczyk, jednak ze względu na jego oddalenie nie istnieje możliwość wykonania korelacji w zakresie jakości wód.

Poniżej, w tabeli nr 4, przedstawiono ostatnie dostępne wyniki badań jakości wód podziemnych wykonane na terenie powiatu wyszkowskiego.

Tabela nr 4. Ocena jakości wód podziemnych w roku 2007, 2010 i 2012

Nr otworu	Miejscowość	Stratygrafia	Głębokość do stropu warstwy	JCWp	Klasa wód w roku 2007	Wskaźniki w zakresie stężeń odpowiadających wodzie o niskiej jakości	Klasa wód w roku 2010	Wskaźniki w zakresie stężeń odpowiadających wodzie o niskiej jakości	Klasa wód w roku 2012	Wskaźniki w zakresie stężeń odpowiadających wodzie o niskiej jakości
1020	Brańszczyk	Q	55,3	54	III	Fe	III	-	III	-

Źródło: *Monitoring jakości wód podziemnych w województwie mazowieckim w 2012 r.*, www.wios.warszawa.pl

W chwili obecnej najistotniejszym czynnikiem powodującym degradację powierzchni ziemi, w tym gleb na terenie Gminy Długosiodło jest działalność człowieka, a w szczególności przeznaczanie terenów czynnych biologicznie na cele nieprzyrodnicze, nieprawidłowe użytkowanie rolnicze oraz nieprawidłowe zabiegi melioracyjne. Rolnictwo, gospodarka komunalna i komunikacja stanowią także źródło chemicznego skażenia gleb. Wszelkie zmiany we właściwościach chemicznych gleby ujawniają się w szczególności w nadmiernym ich zakwaszeniu oraz naruszeniu równowagi jonowej. Negatywny wpływ na jakość gleb ma także nielegalne składowanie odpadów w miejscach do tego celu nieprzeznaczonych, bezpośrednio na powierzchni ziemi.

Na terenie Gminy Długosiodło nie są prowadzone badania jakości gleb. Badaniem właściwości agrochemiczne gleb na terenie województwa mazowieckiego zajmuje się Stacja Chemiczno – Rolnicza w Warszawie – Wesolej. Badanie te prowadzone są jednak wyłącznie na

poziomie powiatu. Na ich podstawie właściwości agrochemiczne gleb na terenie powiatu wyszkowskiego scharakteryzować można w sposób następujący ¹:

- 1) *odczyn* – 81 – 100 % gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych,
- 2) *potrzeby wapnowania* – 61 – 80 % gleb o potrzebach wapnowania koniecznych i potrzebnych,
- 3) *zasobność w fosfor* – 21 – 40 % gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu,
- 4) *zasobność w potas* – 61 – 80 % gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości potasu,
- 5) *zasobność w magnez* – 41 – 60 % gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości magnezu.

Na terenie powiatu wyszkowskiego nie posiada lokalizacji punkt monitoringu chemizmu gleb ornych, prowadzonego przez Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach.

Warunki aerosanitarne na terenie Gminy Długosiodło stanowią wypadkową emisji pochodzenia lokalnego i napływowego. Ze względu na przewagę wiatrów zachodnich zanieczyszczenia o charakterze przemysłowym na teren Gminy Długosiodło nawiewane są z terenu miast Pułtusk oraz Maków Mazowiecki.

Podstawowymi, lokalnymi źródłami zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy Długosiodło są przede wszystkim obiekty komunalne i gospodarstwa indywidualne, wyposażone w lokalne kotłownie (ok. 90% opalane jest paliwem stałym), wykorzystujące jako źródło opału głównie węgiel kamienny, małe obiekty produkcyjno – usługowe, instytucje użyteczności publicznej oraz źródła komunikacyjne. Na terenie gminy brak jest większych obiektów przemysłowych, które mogłyby w istotny sposób wpływać na pogorszenie stanu czystości powietrza.

W wyniku skumulowania emisji z palenisk gospodarstw domowych okresowo wokół wsi zlokalizowanych na terenach niżej położonych (inwersyjnych) może wystąpić pogorszenie warunków aerosanitarnych. Wśród głównych substancji zanieczyszczających, trafiających do powietrza atmosferycznego na terenie gminy wymienić należy: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (N_xO_y), tlenek węgla (CO) oraz pyły. Specyficzny typ zanieczyszczenia powietrza stanowią także odory, których źródło stanowią większe obiekty inwentarskie.

Na terenie Gminy Długosiodło nie jest prowadzony monitoring jakości powietrza atmosferycznego. Badania takie prowadzone są na poziomie powiatu oraz w strefach, przez służby Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Ostatnie dostępne wyniki powyższych badań dla powiatu wyszkowskiego za rok 2006 prezentuje poniższa tabela nr 5.

¹ *Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2007 roku*. Raport Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Warszawa 2008 r.

Tabela nr 5. Emisja zanieczyszczeń do powietrza na terenie powiatu wyszkowskiego

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	Typ źródła	Wielkość emisji [Mg/ rok]
1.	dwutlenek siarki (SO ₂)	punktowe	124,80
2.	tlenki azotu (NO _x)	punktowe	137,34
3.	tlenek węgla (CO)	punktowe	31,60
4.	pył zawieszony PM 10	punktowe	9,22
5.	dwutlenek siarki (SO ₂)	powierzchniowe	197,27
6.	tlenki azotu (NO _x)	powierzchniowe	106,37
7.	tlenek węgla (CO)	powierzchniowe	263,11
8.	pył zawieszony PM 10	powierzchniowe	871,58
9.	dwutlenek siarki (SO ₂)	liniowe	22,31
10.	tlenki azotu (NO _x)	liniowe	287,20
11.	tlenek węgla (CO)	liniowe	461,65
12.	pył zawieszony PM 10	liniowe	222,55

Źródło: Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2006 r. Raport Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Warszawa 2007 r.

Klasyfikację strefy mazowieckiej (w skład której wchodzi Gmina Długosiodło), według danych zawartych w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2012” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, 2013 r. prezentują poniższe tabele nr 6 oraz nr 7.

Tabela nr 6. Klasyfikacja terenu strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Substancja	Symbol klasy dla obszaru strefy nie obejmującego obszarów ochrony uzdrowiskowej dla poszczególnych czasów uśredniania stężeń
dwutlenek siarki	A
dwutlenek azotu	A
tlenek węgla	A
benzen	A
pył PM10	C
ołów	A
As (PM10), Cd (PM10), Ni (PM10)	A
B/a/P (PM10)	C
ozon (O ₃)	poziom docelowy
	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2012. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa 2013 r.

Tabela nr 7. Klasyfikacja terenu strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin

Substancja		Symbol klasy dla obszaru strefy
dwutlenek siarki		A
dwutlenek azotu		A
ozon (AOT40)*	poziom docelowy	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2012. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa 2013 r.

Biorąc pod uwagę charakter zagospodarowania Gminy Długosiodło, niskie uprzemysłowienie, moc i rozmieszczenie źródeł zanieczyszczenia powietrza oraz wysoką lesistość (mimo zakwalifikowania strefy mazowieckiej do klasy C dla B/a/P (PM10) oraz ozonu (O₃) jakość) stan sanitarny powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Długosiodło określić należy jako bardzo dobry.

Na terenie Gminy Długosiodło odpady wytwarzane są przez działające podmioty gospodarcze, gospodarstwa domowe i obiekty infrastruktury. Obecnie cała gmina objęta jest zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych. Na terenie gminy funkcjonuje *zbiórka odpadów zmieszanych (jednopojemnikowa)* oraz *selektywna zbiórka odpadów* (obejmująca szkło, tworzywa sztuczne, papier oraz metale), realizowana „u źródła”, tzn. bezpośrednio w miejscu powstawania odpadów. Na terenie gminy nie posiada lokalizacji składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (w m. Bosewo Nowe, działki nr ew. 188 i 189 zlokalizowane jest nieczynne składowisko).

Na terenie Gminy Długosiodło nie są prowadzone pomiary natężenia hałasu oraz monitoring jakości klimatu akustycznego, co uniemożliwia dokonanie rzeczywistej ocena jakości środowiska gminy w tym zakresie.

Za jakość klimatu akustycznego w Gminie Długosiodło odpowiedzialny jest głównie hałas komunikacyjny. Uciążliwość akustyczną stwarzają głównie drogi powiatowe, charakteryzujące się większym natężeniem ruchu oraz większym udziałem transportu ciężkiego. Źródło hałasu na terenie gminy stanowią także drobne zakłady usługowo – produkcyjne, obiekty użyteczności publicznej oraz sezonowo maszyny rolnicze pracujące na polach. Lokalnie wpływ na klimat akustyczny ma również linia kolejowa relacji Warszawa – Białystok.

Zarówno na terenie Gminy Długosiodło, jak i całego powiatu wyszkowskiego nie są prowadzone pomiary emisji pól elektromagnetycznych do środowiska. Na terenie Gminy główne źródło pól elektromagnetycznych stanowią: urządzenia elektryczne wykorzystywane przez człowieka, sieci energetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

W tabeli nr 8 przedstawiono lokalizację ważniejszych źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy.

Tabela nr 8. Ważniejsze źródła emisji pól elektromagnetycznych na terenie Gminy Długosiodło

Lp.	Nazwa urządzenia nadawczego	Lokalizacja obiektu
1.	Wieża kratowa	Długosiodło
2.	Stacja bazowa telefonii komórkowej x 2	Długosiodło
3.	Stacja bazowa telefonii komórkowej	Kornaciska
4.	Stacja bazowa telefonii komórkowej	Chrzczanka Włościańska

Źródło: dane Starostwa Powiatowego w Wyszkanie

Na terenie Gminy posiadają lokalizację obiekty i obszary chronione na podstawie przepisów *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.) – zajmują one ponad 70% powierzchni gminy. Są to:

- obszary NATURA 2000 – Puszcza Biała, Dolina Dolnej Narwi i Bagno Pulwy,
- użytki ekologiczne – w ilości 20 sztuk, o powierzchni 14,48 ha,
- pomnik przyrody – 2 sztuka.

Na terenie gminy lokalizację posiada dwa *pomniki przyrody*. Jeden to dąb szypułkowy imieniem „Jan”, posadzony w 1481 r. na cmentarzu parafialnym w miejscowości Długosiodło (akt stanowiący – PWNR w Warszawie nr 372 zn. RX 831/ 163/ 73 z dnia 23 sierpnia 1973 r.), posiadający obecnie 641 cm na wysokości pierśnicy, drugi – to dąb szypułkowy imieniem „Kostek” położony w m. Augustowo na działce nr ew. 275, ustanowiony Uchwałą Rady Gminy Długosiodło nr XXXII/264/2009 z dnia 29 grudnia 2009 r.

Obszarowe formy ochrony przyrody na terenie Gminy Długosiodło reprezentowane są przez *użytki ekologiczne*. Ich charakterystykę przedstawia poniższa tabela nr 9.

Tabela nr 9. Użytki ekologiczne na terenie Gminy Długosiodło

Lp.	Nr porządkowy rejestru Wojewody	Powierzchnia [ha]	Położenie/leśnictwo	Opis
1.	265	0,28	L - ctwo Czary	Tereny bagienne z olszą bukiewkową
2.	267	2,73	L - ctwo Czary	Tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą i olszą
3.	273	0,38	L - ctwo Jeziorko	Tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą i olszą
4.	274	0,37	L - ctwo Jeziorko	Tereny bagienne
5.	275	0,40	L - ctwo Jeziorko	Tereny bagienne
6.	279	0,35	L - ctwo Czary	Tereny bagienne
7.	280	0,20	L - ctwo Czary	Tereny bagienne
8.	281	1,85	L - ctwo Wiśniewo	Tereny bagienne
9.	282	0,50	L - ctwo Wiśniewo	Tereny bagienne
10.	283	0,80	L - ctwo Wiśniewo	Tereny bagienne
11.	284	0,80	L - ctwo Wiśniewo	Tereny bagienne
12.	285	0,56	L - ctwo Małaszek	Tereny bagienne
13.	286	0,80	L - ctwo Małaszek	Tereny bagienne
14.	287	1,55	L - ctwo Małaszek	Tereny bagienne
15.	288	0,11	L - ctwo Małaszek	Tereny bagienne
16.	289	0,44	L - ctwo Przetycz	Tereny bagienne
17.	290	0,76	L - ctwo Przetycz	Wydma porośnięta porostami, kępami traw
18.	291	0,50	L - ctwo Przetycz	Teren corocznie zalewany wodą
19.	292	0,60	L - ctwo Przetycz	Teren corocznie zalewany wodą
20.	293	0,50	L - ctwo Przetycz	Teren corocznie zalewany wodą, na obrzeżach porośnięty olszą formy bukietowej
Razem powierzchnia:				14,48 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Rozporządzenia Nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 lipca 2005 r. w sprawie użytków ekologicznych (Dz. U. Woj. Maz. Nr 175, poz. 5572 z późn. zm.)

Na terenie Gminy Długosiodło posiadają także lokalizację obszary zaliczone do europejskiego systemu obszarów chronionych NATURA 2000, których krótką charakterystykę przedstawia tabela nr 10.

Tabela nr 10. Obszary NATURA 2000 na terenie Gminy Długosiodło

Lp.	Kod i nazwa obszaru	Typ obszaru	Powierzchnia na terenie gminy (ha)
1.	Puszcza Biała (PLB140007)	obszar specjalnej ochrony ptaków	10.799,3
2.	Dolina Dolnej Narwi (PLB140014)		604,9
3.	Bagno Pulwy (PLB140015)		1.183,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133 z późn. zm.)

Obszar NATURA 2000 *Puszcza Biała (PLB 140007)* stanowi jeden z największych kompleksów leśnych na Mazowszu, usytuowany między Bugiem a Narwią. Teren zdominowany jest przez suche siedliska porośnięte sośninami w średnim wieku, a lokalnie występują

drzewostany dębowo – grabowe, jesionowo – olszowe i olszowe. Niektóre fragmenty zbiorowisk leśnych mają zachowany prawie naturalny charakter.

Przyrodniczo analizowany obszar powiązany jest z następującymi obszarami NATURA 2000: Dolina Dolnego Bugu (PLB 140001), Dolina Dolnej Narwi (PLB 140014) oraz Ostoja Nadbużańska (PLH 140011).

Puszcza Biała stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej. Występuje tu co najmniej 29 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 13 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowy analizowany obszar zasiedla co najmniej 1% krajowej populacji następujących gatunków: bocian czarny, kraska (PCK), lelek. Istnieje niejasna informacja o gnieźdzeniu się dzierzby rudogłowej w 1993 r., później nie potwierdzona. Na jej obszarze zidentyfikowano występowanie jednego gatunku ssaków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/ 43/ EWG – jest to wilk (*Canis lupus*). Na terenie analizowanego obszaru nie zidentyfikowano występowania płazów i gadów oraz bezkręgowców wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/ 43/ EWG. Na terenie Puszczy Białej nie występują gatunki roślin wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/ 43/ EWG.

Największe zagrożenie dla analizowanego obszaru stanowi odstępiania od obowiązujących zasad gospodarki leśnej.

Obszar NATURA 2000 *Dolina Dolnej Narwi (PLB 140014)* leży na Nizinie Północnomazowieckiej pomiędzy Łomżą a Pułtuskim – długości nurtu rzeki wynosi ok. 140 km, a szerokość doliny zmienia się w zakresie 1,5 – 7 km. Niemal na całym odcinku rzeka silnie meandruje. Brzegi rzeki są generalnie strome, szerokość nurtu wynosi 80 – 100 m, występują tu wypłylenia i łachy, liczne są starorzecza. W dolinie występują zadrzewienia wierzbowe i olchowe oraz niewielkie połacie borów sosnowych. Obszary leśne są poprzeplatane terenami otwartymi, na których dominują pastwiska.

Przyrodniczo analizowany obszar powiązany jest z następującymi obszarami NATURA 2000: Puszcza Biała (PLB140007) oraz Dolina Wkry (PLB 140005).

Na analizowanym obszarze występuje co najmniej 40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Bardzo ważna ostoją ptaków wodno – błotnych, szczególnie w okresie lęgowym. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: batalion (PCK), błotniak łąkowy, dubelt (PCK), kraska (PCK), krwawodziób, kulik wielki (PCK), kulon (PCK), łabędź krzykliwy, rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sowa błotna (PCK), zimorodek. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C3) bataliona oraz stosunkowo duże koncentracje (C7) osiąga rybitwa białoskrzydła.

Główne zagrożenia to: zaniechanie lub zmniejszenie intensywności gospodarki pastwiskowo – łąkarskiej, a w jego następstwie silna sukcesja roślinności krzewiastej i drzewiastej, eksploatacja torfu i piasku, zanieczyszczenie wód,

nielegalne wysypiska śmieci, intensywna penetracja rekreacyjna, wnikanie zabudowy rekreacyjnej na obszar doliny.

Projektowany obszar NATURA 2000 *Bagno Pulwy (PLB 140015)* obejmuje rozległy kompleks łąkowo – bagienny leżący między doliną Narwi a Puszcą Białą. Dominują tu stosunkowo intensywnie użytkowane łąki kośne, rzadziej pastwiska. Południowa część badanego obszaru, zajmująca około połowy całkowitej powierzchni (między Rzańnikiem, Porządziem i Sieczychami), stanowił rozległe i prawie bezdrzewne, stosunkowo intensywnie użytkowane łąki kośne. Część północna jest mozaiką łąk, pastwisk, pól uprawnych, zarastających dołów potońskich, łozowisk, niewielkich lasów sosnowych oraz zabudowań gospodarskich.

Przyrodniczo analizowany obszar powiązany jest z następującymi obszarami NATURA 2000: Puszcza Biała (PLB140007) oraz Dolina Dolnej Narwi (PLB 140014).

Na obszarze tym stwierdzono 11 lęgowych gatunków ptaków z Zał. I Dyrektywy Ptasiej. Obszar ma szczególne znaczenie jako ważne w Polsce lęgownisko derkacza *Crex crex* (98 M) oraz szeregu innych gatunków związanych z ekstensywnie użytkowanymi łąkami i pastwiskami – bociana białego, czajki, rycyka, kszczyka, kulika wielkiego i dudka.

Główne zagrożenia to: intensyfikacja użytkowania łąk, melioracje odwadniające, zamiana łąk w grunty orne, zalesianie łąk, wypalania roślinności na łąkach, wzdłuż rowów i dróg oraz dzikie wysypiska śmieci.

W ramach prac badawczych, dokumentujących walory przyrodnicze Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, dokonano także określenia obszarów predysponowanych do ochrony w ramach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego oraz zinwentaryzowano florę podlegającą ochronie całkowitej i częściowej ochronie i gatunki ptaków o randze europejskiej. Powierzchnie projektowanych obszarów chronionych w Gminie Długosiodło prezentują tabele nr 11 i 12.

Tabela nr 11. Projektowane powierzchnie terenów chronionych na terenie Gminy Długosiodło

Jednostka	Powierzchnia chroniona (ha) *	Powierzchnia jednostki (ha)
gmina Długosiodło	11 675	16 740
powiat wyszkowski	73 370	87 640

* Łącznie tereny włączone do Parku i strefy ochronnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego

Tabela nr 12. Powierzchnia Parku i strefy ochronnej wg podziału administracyjnego

Jednostka	Powierzchnia ogólna (ha)			Udział % w powierzchni ogólnej jednostek		
	park	strefa ochronna	razem	park	strefa ochronna	razem
gmina Długosiodło	5 585	6 090	11 675	33,3	36,4	69,7
powiat wyszkowski	40 575	32 795	73 370	46,3	37,4	83,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego

W ramach przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej na terenie gminy Długosiodło oznaczono stanowiska następujących roślin podlegających:

- 1) całkowitej ochronie prawnej:
 - widłak jałowcowaty – Plewki (2 stanowiska), Małaszek (1 stanowisko), Bosewo Nowe (3 stanowiska), Pecyna Stara (3 stanowiska), Pecyna Nowa – Lipnik Majorat (4 stanowiska),
 - widłak goździsty – Plewki (1 stanowiska), Pecyna Nowa – Lipnik Majorat (3 stanowiska),
 - tajeża jednostronna (rodzina storczykowate) – Pecyna Nowa – Lipnik Majorat (1 stanowiska),
- 2) częściowej ochronie prawnej:
 - marzanka wodna – Plewki (2 stanowiska),
 - bagno zwyczajne – Bosewo Nowe i Pecyna Majorat (2 stanowiska),
 - kopytnik pospolity – Pecyna Nowa (1 stanowiska).

Wśród rzadki gatunków ptaków oznaczono na terenie gminy trzy stanowiska kraski oraz jedno stanowisko żurawia (gatunek o randze krajowej).

Zaznaczyć jednak należy, że jak dotąd brak jakichkolwiek działań zmierzających do poszerzenia obszaru Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego na teren Gminy Długosiodło.

7.2. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji Programu

Podstawowym założeniem *Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r.* jest uzyskanie stałej i zauważalnej poprawy jakości wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego. Proponuje on system działań proekologicznych wzajemnie się uzupełniających (w którym uczestniczyć powinien również samorząd powiatu oraz województwa). Co prawda analizowany *Program* jest dokumentem o dużym stopniu ogólności, doprecyzowującym warunki, cele i priorytety, które wynikają z dokumentów nadrzędnych (głównie PEP), więc brak jego realizacji nie zmienia ogólnych zasad ochrony i kształtowania środowiska. Jednakże brak jego realizacji znacznie utrudni wprowadzenie określonych zasad w życie, a tym samym znacznie utrudni realizację

zrównoważonego rozwoju na terenie Gminy Długosiodło. Istnieje również prawdopodobieństwo, że nastąpi pogorszenie się stanu środowiska w regionie.

Poniżej przedstawiono potencjalne zmiany, jakie mogłyby nastąpić w przypadku braku realizacji, w poszczególnych dziedzinach/zagadnieniach ochrony środowiska.

1) Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej

W przypadku zaniechania realizacji priorytetów zawartych w projekcie *Programu*, mogą wystąpić niekorzystne zmiany stanu środowiska, obejmujące w szczególności pogorszenie się jakości wód powierzchniowych i podziemnych, marnotrawienie zasobów wód podziemnych oraz pogorszenie się stanu aerosanitarnego powietrza atmosferycznego.

Jednym z głównych ustaleń projektu *Programu* jest zapewnienie harmonijnego i kompleksowego rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Brak wyposażenia gminy w sieć kanalizacyjną oraz brak sprawnego systemu oczyszczania ścieków komunalnych bezsprzecznie spowoduje pogarszanie się czystości wód powierzchniowych i może zagrozić wodom wglębnym. Ponadto może oddziaływać zniechęcająco na potencjalnych inwestorów i w efekcie zahamować aktywizację powyższych obszarów.

Gospodarka wodna, w myśl ustanowionych w projekcie *Programu* priorytetów powinna być prowadzona zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Działania przypadkowe i fragmentaryczne przyczynią się do wybiórczej ochrony środowiska na wybranych, niewielkich obszarach (obejmujących głównie tereny wysoko zamieszkałe). Skutkiem powyższych działań będzie pogorszenie się jakości wód oraz zanieczyszczenie powierzchni ziemi na pozostałych, nisko bądź niezamieszkałych terenach gminy, co w konsekwencji przyczyni się do degradacji obszarów cennych przyrodniczo.

Brak sukcesywnej poprawy stanu dróg gminnych oraz modernizacji lokalnych systemów grzewczych i termomodernizacji budynków nie pozostanie obojętny dla aerosanitarnej jakości powietrza atmosferycznego na terenie gminy, a w przypadku modernizacji dróg także dla jakości klimatu akustycznego na jej terenie.

2) Ograniczenie emisji substancji i energii

Gmina Długosiodło posiada niski poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Jednak w dalszym ciągu należy utrzymać pozytywną tendencję stopniowej poprawy jego stanu czystości. Brak realizacji działań przedstawionych w projekcie *Programu* spowoduje zahamowanie tych korzystnych trendów, a w najgorszym przypadku nawet pogorszenie się jakości powietrza.

Utrzymanie starych, przestarzałych technologii ulegających dekapitalizacji, wzrost energochłonności produkcji, oraz brak nowoczesnych, wysokosprawnych urządzeń redukujących ilość wytwarzanych zanieczyszczeń spowoduje wzrost emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Emisja transportowa zwiększy się w wyniku wzrostu liczby pojazdów samochodowych przy jednoczesnym ich złym stanie technicznym i nieograniczonym ruchu samochodowym.

Wykorzystywanie węgla niskiej jakości jako głównego źródła energii, brak inwestycji proekologicznych w dziedzinie ciepłownictwa oraz stosowanie alternatywnych źródeł energii na małą skalę może również przyczynić się do tego, że gmina utraci swoją korzystną pozycję wśród innych i pozostanie w grupie terenów o podwyższonej emisji zanieczyszczeń.

Brak rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków spowoduje bezsprzeczny wzrost zagrożenia jakości środowiska wodno – gruntowego przez rosnącą ilość ścieków komunalnych wprowadzanych do środowiska.

Brak realizacji systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami zawartych w projekcie *Programu* doprowadzi do dalszego zwiększania się ilości deponowanych na składowiskach odpadów. Może również przyczynić się do zwiększania się liczby „dziki wysypisk” oraz ograniczy ilość odpadów poddawanych odzyskowi.

3) Ochrona środowiska przyrodniczego

Brak ochrony najcenniejszych przyrodniczo ekosystemów spowoduje niewątpliwie zubożenie zasobów biologicznych na poziomie gminy, a w konsekwencji także na poziomie regionu oraz całego kraju. Postępująca degradacja ekosystemów wywoła szereg nieodwracalnych zmian w ich strukturze (przede wszystkim ich uproszczenie). Zmiany takie skutkują zaburzeniami równowagi ekologicznej i zakłóceniami przepływu energii i materii w ekosystemie.

Brak realizacji założeń projektu *Programu* przyczynić się może w konsekwencji to degradacji zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, chronionych w ramach obszarów NATURA 2000: Dolina Dolnej Narwi, Puszcza Biała oraz projektowanego Bagno Pulwy.

4) Powszechna edukacja ekologiczna oraz zwiększenie aktywności obywatelskiej

W przypadku nie podjęcia działań edukacyjnych, można spodziewać się kontynuacji konsumpcyjnego modelu życia, polegającego na stałym dążeniu do podnoszenia efektywności procesów gospodarczych bez uwzględniania skutków społecznych i przyrodniczych. Takiemu „rozwojowi” towarzyszyć będzie postępująca degradacja środowiska przyrodniczego, prowadząca do trwałych i (w wielu przypadkach) nieodwracalnych zmian. Nasiloną konsumpcją, która wiąże się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na surowce i energię oraz nadmierną produkcją odpadów przyczyni się do marnotrawstwa zasobów przyrody, ludzkiej pracy i wzrostu kosztów produkcji. Będzie też następować stały wzrost zanieczyszczenia środowiska, co z kolei wpłynie na pogorszenie się warunków zdrowotnych społeczeństwa. Jeżeli proces ten byłby kontynuowany, może dojść do zagrożenia katastrofą ekologiczną. Zachodzi więc pilna konieczność inwestowania w świadomość społeczną, zwłaszcza młodego pokolenia. Niezbędne jest ukształtowanie ekologicznej wrażliwości, kreującej nowe wzorce zachowań społecznych, nowe hierarchie i pragnienia, zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Reasumując powyższe należy stwierdzić, że w przypadku braku realizacji projektu *Programu ochrony środowiska* potencjalne zmiany stanu środowiska w szczególności będą dotyczyć:

- pogorszenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków,
- postępującej degradacji gleb i utrata ich dla rolnictwa,
- utraty różnorodności ekologicznej i cennych przyrodniczo terenów,
- degradacji walorów krajobrazu,
- pogorszenia jakości powietrza,
- zagrożenia spadkiem liczebności chronionych gatunków flory i fauny,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

8. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Pod pojęciem *znaczących oddziaływań na środowisko* rozumieć należy takie oddziaływania, które mogą w istotny sposób zmienić cechy zasobów naturalnych oraz wytworzonych przez człowieka.

W okresie programowania analizowanego *Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło* przewiduje się realizację następujących przedsięwzięć (zapisanych w dokumencie w sposób literalny):

- wprowadzanie systemu segregacji i selektywnej zbiórki odpadów u źródła,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- budowa zbiornika retencyjnego na rzece Wymakracz wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej we wsi Stare Bosewo, długość sieci ok. 8 km,
- budowa sieci wodociągowej w m.: Stara Pecyna, Nowa Pecyna, Wólka Grochowa, Wólka Piaseczna, Nowe Bosewo, Małaszek, długość sieci ok. 12,8 km,
- budowa stacji uzdatniania wody o przepustowości 50 m³/h w m. Stare Bosewo, rozbudowa sieci wodociągowej o dł. 3740 mb oraz budowa przyłączy o dł. 879 mb,
- usuwanie i utylizacja materiałów zawierających azbest z terenu gminy.

Wszystkie powyżej wymienione przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny. W większości przypadków będą one również realizowane w obrębie istniejących już obiektów infrastrukturalnych i budowlanych, w przypadku nowych – w obrębie terenów o określonym stopniu antropopresji. Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że:

- nie przewiduje się wystąpienia **znaczących oddziaływań na środowisko** jako całość oraz na jego poszczególne elementy, tj. ludzie, gleba, wody, powietrze, klimat akustyczny **związanych z realizacją powyższych przedsięwzięć**,
- nie przewiduje się również wystąpienia **znaczących oddziaływań na środowisko** jako całość oraz na jego poszczególne elementy, tj. ludzie, gleba, wody, powietrze, klimat akustyczny oraz krajobraz **związanym z emisją do środowiska**,

- nie przewiduje się także wystąpienia **znaczącego oddziaływania** planowanych przedsięwzięć na środowisko **związanego z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych**.

Reasumując powyższe w okresie programowania analizowanego *Programu ochrony środowiska* nie przewiduje się realizacji przedsięwzięć, które w znaczący sposób będą oddziaływać na środowisko przyrodnicze, w tym także na obszary NATURA 2000, w związku z czym szczegółowa analiza powyższego punktu wydaje się niezasadna. Ponadto, ze względu na znaczny stopień ogólności projektu *Programu* analiza ta byłaby w znaczący sposób utrudniona, a uzyskane w jej efekcie wyniki w znacznym stopniu obarczone błędem.

Zaznaczyć również należy, iż realizacja jakiegokolwiek przedsięwzięcia, określonego w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. Nr 213, poz. 1397) bądź mogącego znacząco negatywnie oddziaływać na obszarze NATURA 2000 wymaga przeprowadzenia szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko, z którą związany jest obligatoryjny bądź fakultatywny obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko. Na etapie powyższej oceny oddziaływania na środowisko przeprowadza się również ocenę stanu środowiska przyrodniczego w obrębie terenu objętego bezpośrednimi zamierzeniami inwestorskimi oraz w jego sąsiedztwie.

9. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Poniżej przedstawiono główne problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu:

W zakresie ochrony przyrody:

- rosnąca presja przekształcania gruntów rolnych i leśnych na grunty budowlane zwłaszcza na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych,
- brak akceptacji społecznej dla tworzenia nowych form ochrony przyrody, co powoduje trudności z powiększaniem i utworzeniem parków krajobrazowych,
- brak uchwalonych wieloletnich planów ochrony - podstawowych dokumentów określających zasady ochrony walorów oraz dopuszczalne formy zagospodarowania przestrzennego dla obszarów Natura 2000, parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody,
- brak mechanizmów prawnych tworzenia korytarzy ekologicznych oraz określenia zasad ich funkcjonowania,
- brak pełnej waloryzacji przyrodniczej w aspekcie gatunków chronionych i zagrożonych wyginięciem oraz gatunków i siedlisk obszarów Natura 2000.

Dużym problemem związanym z ochroną przyrody jest silna antropopresja na tereny cenne przyrodniczo. Związane jest to z zajmowaniem tych terenów w szczególności pod zabudowę mieszkaniową czy lotniskową (dotyczy to obszaru NATURA – Dolina Dolnej Narwi). Równie istotnym zagrożeniem jest zwiększająca się presja turystyczna na tereny cenne przyrodniczo. Nadmierna penetracja wiąże się z bezpośrednim niszczeniem cennych gatunków roślin, płoszeniem zwierząt, zwiększonym hałasem, zaśmiecaniem i tworzeniem nielegalnych wysypisk śmieci (dotyczy to obszarów NATURA – Dolina Dolnej Narwi i Puszcza Biała).

Zagrożenie cennych siedlisk powodują także zmiany stosunków wodnych np. niewłaściwe prowadzenie melioracji czy użytkowanie terenu (dotyczy to w szczególności projektowanego obszaru NATURA 2000 – Bagno Pulwy). Intensyfikacja produkcji rolniczej, złe wykorzystanie środków ochrony roślin oraz likwidacja śródpolnych zadrzewień prowadzi do ubożenia i degradacji krajobrazu oraz ograniczenia liczebności wielu gatunków roślin i zwierząt w obrębie lokalnych populacji.

Według danych zawartych w standardowych formularzach danych (SDF) jako największe zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania i pełnienia wyznaczonej swojej dla poszczególnych obszarów NATURA 2000 wymieniły należy:

1) Puszcza Biała:

- odstąpienia od obowiązujących zasad gospodarki leśnej

2) Dolina Dolnej Narwi:

- zaniechanie lub zmniejszenie intensywności gospodarki pastwiskowo – łąkarskiej,
- eksploatacja torfu i piasku,
- zanieczyszczenie wód,
- nielegalne wysypiska śmieci,
- intensywna penetracja rekreacyjna i wnikanie zabudowy na obszar doliny,

3) Bagno Pulwy:

- intensyfikacja użytkowania łąk,
- melioracje odwadniające,
- zamiana łąk w grunty orne i zalesianie łąk,
- wypalania roślinności na łąkach, wzdłuż rowów i dróg,
- dzikie wysypiska śmieci.

W zakresie ochrony lasów:

- rozdrobnienie lasów prywatnych,
- monokultury sosnowe, szczególnie na terenach lasów prywatnych,
- problemy z realizacją decyzji określających zadania w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa,
- garadacja szkodników,
- duże zagrożenie lasów przez pożary,
- zaśmiecanie lasów.

W zakresie ochrony wód oraz gospodarki wodno – ściekowej:

- nadmierna eksploatacja zasobów wód powierzchniowych i podziemnych,
- nieprzestrzeganie przez użytkowników warunków ustalonych w pozwoleniach wodnoprawnych bądź brak posiadania stosownych pozwoleń,
- niedostateczna kontrola użytkowników korzystających z zasobów wodnych,
- niski stopień retencjonowania wód,
- zły stan istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej,
- brak aktualnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających strefy zagrożenia powodzią,
- zagrożenie suszą hydrologiczną,
- odprowadzanie nieoczyszczonych i niedostatecznie oczyszczonych ścieków z sektora komunalnego i przemysłowego do wód i do ziemi,
- niewystarczające skanalizowanie miejskich terenów zurbanizowanych,
- braki w infrastrukturze odprowadzającej i oczyszczającej wody opadowe,
- niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich,
- dysproporcje pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania obszarów wiejskich,
- złe funkcjonowanie przydomowych oczyszczalni ścieków i systemu indywidualnego przetrzymywania i odbioru ścieków,
- spływy powierzchniowe pochodzące ze źródeł rolniczych, obciążone związkami biogennymi oraz toksycznymi pozostałościami po środkach ochrony roślin.

W zakresie ochrony powierzchni ziemi:

- niewłaściwe prowadzenie melioracji wodnych, prowadzące często do przesuszenia terenu bądź jego nadmiernego zawodnienia,
- niewłaściwe stosowanie nawozów bądź środków ochrony roślin,
- dzikie wysypiska odpadów.

Na jakość powierzchni ziemi istotny wpływ ma również właściwa gospodarka odpadami. Do najważniejszych problemów w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Długosiodło zaliczyć należy:

- brak funkcjonującego systemu gospodarki odpadami komunalnymi rozumianego jako zintegrowany kompleks działań ukierunkowanych na planowe osiągnięcie celu,
- brak pełnego wykorzystania instrumentów prawnych będących w gestii administracji samorządowej gminnej,
- brak zorganizowanego systemu pozyskiwania odpadów niebezpiecznych pochodzących z odpadów komunalnych,
- niewdrożenie selektywnego systemu zbierania odpadów ulegających biodegradacji,
- brak wystarczająco rozwiniętego systemu zbierania olejów odpadowych z małych i średnich przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych oraz brak odpowiedniego

- selektywnego zbierania omawianych odpadów w miejscu wytwarzania, co uniemożliwia w wielu przypadkach kierowanie ich do regeneracji,
- niewystarczający poziom selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych,
 - niepełne informacje o ilości usuniętych wyrobów zawierających azbest oraz ilości pozostających jeszcze na terenie powiatu wyrobów azbestowych,
 - niskie poziomy odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych z gospodarstw domowych,
 - niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców, szczególnie w zakresie gromadzenia odpadów zmieszanych i selektywnego zbierania,
 - niekompletny system zagospodarowania osadów ściekowych,
 - problem spalania odpadów w paleniskach domowych.

W zakresie ochrony jakości powietrza atmosferycznego:

- brak szczegółowych badań jakości powietrza na poziomie powiatu,
- emisja powierzchniowa (emisja niska), szczególnie z palenisk domowych i lokalnych kotłowni, stanowiąca główną przyczynę emisji pyłu PM10,
- emisja komunikacyjna pochodząca z niesprawnych środków transportu,
- niewielkie wykorzystanie potencjalnych możliwości w zakresie odnawialnych źródeł energii,
- brak rozbudowanej infrastruktury elektroenergetycznej co ogranicza podłączanie instalacji do sieci, a w konsekwencji blokuje inwestycje OZE,
- ograniczone możliwości dotacji dla osób fizycznych, chcących zainwestować w instalacje OZE (kolektory słoneczne, pompy ciepła),
- protesty społeczności lokalnych związane z planowanymi inwestycjami OZE, szczególnie elektrowniami biogazowymi, wodnymi i wiatrowymi.

W zakresie zanieczyszczenia środowiska hałasem i polami elektromagnetycznymi:

- wzrost zagrożenia hałasem komunikacyjnym w miastach,
- niekorzystne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego pozwalające na rozwój zabudowy mieszkaniowej w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych,
- wzrost liczby obiektów stwarzających wysoką lokalną uciążliwość akustyczną dla mieszkańców,
- wzrost liczby miejsc generowania promieniowania elektromagnetycznego poprzez rozwój telefonii komórkowej.

W zakresie udziału społeczeństwa w ochronie środowiska:

- brak zainteresowania i zaangażowania ze strony potencjalnych uczestników konsultacji,
- zbyt niskie zainteresowanie edukacją ekologiczną ludności regionu,
- zbyt małe zaangażowanie dorosłych grup społecznych w sprawy edukacji ekologicznej,
- konsumpcyjny tryb życia.

10. Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów NATURA 2000 oraz integralność tych obszarów, a także na środowisko

Przedstawione poniżej analizy oddziaływania ustaleń *Programu* na środowisko oparto na podstawie dostępnych danych literaturowych, badań jakości środowiska (dostępnych w szczególności na poziomie powiatu) oraz wiedzy naukowej, traktującej o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych.

Poniższą prognozę oddziaływania na środowisko charakteryzuje duży poziom ogólności, co wiąże się ze strategicznym charakterem analizowanego dokumentu. Ponadto w ramach prognozy strategicznej analizie w głównej mierze podlegają założenia programu oraz korzyści i zagrożenia związane z jego realizacją. W poniższej prognozie nie przeprowadzono wartościowania wielkości poszczególnych potencjalnych oddziaływań, nie wzięto również pod uwagę czy oddziaływania potencjalnie negatywne mogą one zostać zminimalizowane.

Pod pojęciem *znaczących oddziaływań na środowisko* rozumieć należy takie oddziaływania, które mogą w istotny sposób zmienić cechy zasobów naturalnych oraz wytworzonych przez człowieka.

Biorąc pod uwagę zapisane w projekcie *Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r.* cele polityki ekologicznej dla gminy oraz planowane do realizacji przedsięwzięcia i działania można stwierdzić, że w okresie programowania analizowanego *Programu* nie przewiduje się podejmowania działań lub realizacji przedsięwzięć, które oddziaływać będą w sposób znaczący na jakość środowiska przyrodniczego jako całość, bądź na jego poszczególne elementy, w tym w szczególności na obszary NATURA 2000.

W poniższej tabeli nr 13 przedstawiono potencjalny wpływ na poszczególne elementy ochrony środowiska celów polityki ekologicznej dla Gminy Długosiodło.

Potencjalny wpływ określono jako: + oddziaływanie dodatnie; - oddziaływanie negatywne lub 0 – jako brak wpływu. Określając charakter powyższego wpływu brano pod uwagę zarówno oddziaływania występujące na etapie realizacji poszczególnych działań/przedsięwzięć, jak i po ich zakończeniu, bądź na etapie eksploatacji.

Tabela nr 13. Matryca wpływu na środowisko celów polityki ekologicznej dla Gminy Długosiodło

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
PRIORYTET I – OCHRONA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH PRZED ZANIECZYSZCZENIEM												
1.	Monitorowanie i ochrona ekosystemów zależnych od wód	+	+	+	+	+	0	+	0	0	0	+
2.	Racjonalne wykorzystanie wód podziemnych na cele komunalne i przemysłowe	+	+	+	+	+	0	+	0	0	0	+
3.	Realizacja i monitoring <i>Programu małej retencji dla Województwa Mazowieckiego</i>	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
4.	Przygotowanie mapy zagrożenia powodziowego	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+
5.	Przygotowanie planu zarządzania ryzykiem powodziowym	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+
6.	Wyznaczanie i wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy i innych dokumentów planistycznych granic obszarów zagrożenia powodzią oraz ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+
7.	Doskonalenie procedur kierowania akcją na wypadek wystąpienia powodzi	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+
8.	Poprawa stanu istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	+	+/-
9.	Realizacja nowych inwestycji w zakresie infrastruktury przeciwpowodziowej	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
10.	Budowa i modernizacja infrastruktury pozwalającej na zwiększenie retencji wody w sposób techniczny i nietechniczny	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
11.	Realizacja KPOŚK	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
12.	Budowa sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
13.	Realizacja Programu wyposażenia aglomeracji poniżej 2000 RLM w oczyszczalnię ścieków i systemu kanalizacji zbiorczej	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
14.	Zagospodarowanie ścieków w zabudowie rozproszonej - budowa zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
15.	Podłączanie budynków do istniejących sieci kanalizacyjnych	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
16.	Budowa i modernizacja systemów poboru, przesyłu i uzdatniania wody	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
17.	Właściwe stosowanie i przechowywanie nawozów naturalnych (m.in. wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe)	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
18.	Wprowadzanie technologii produkcji ograniczających ilość zanieczyszczeń wprowadzanych do wód (m.in. zamknięte obiegi wód technologicznych)	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
19.	Renaturyzacja zbiorników wodnych	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
PRIORYTET II – OCHRONA POWIETRZA PRZED ZANIECZYSZCZENIEM												
1.	Zmiana paliwa na inne, o mniejszej zawartości popiołu lub zastosowanie energii elektrycznej oraz indywidualnych źródeł energii odnawialnej	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
2.	Termomodernizacja budynków	+	+	+/-	+	+	+	+	0	+	+	+/-
3.	Wprowadzanie przepisów lokalnych dotyczących sposobu ogrzewania mieszkań	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
4.	Stosowanie przy modernizacji dróg i parkingów materiałów i technologii gwarantujących ograniczenie emisji pyłu podczas eksploatacji	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
5.	Zakup przez lokalne władze pojazdów bardziej przyjaznych dla środowiska	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
6.	Budowa ścieżek rowerowych	+/-	+	+/-	+/-	0	+	+/-	+/-	0	0	+/-
7.	Wprowadzenie ograniczeń prędkości na drogach o pyłającej nawierzchni	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
8.	Intensyfikacja okresowego czyszczenia ulic	+	+	+/-	+	+	+	+	0	+	+	+
9.	Szkolenia kierowców - ekojazda											
10.	Ograniczenie wielkości emisji substancji zanieczyszczających powietrze poprzez m.in.: optymalne sterowanie procesem spalania i podnoszenie sprawności procesu produkcji energii, zmianę technologii lub profilu produkcji, zmianę paliwa, a także likwidację źródeł emisji	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
11.	Wdrażanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku (BAT)	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
12.	Realizacja obowiązku oszczędności energii przez jednostki sektora publicznego	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
13.	Wprowadzanie nowoczesnych i energooszczędnych technologii oraz systemu zarządzania energią i systemu audytów	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
14.	Opracowanie i przyjęcie dokumentacji dot. zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe (założenia do planów i plany)	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
15.	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej i ciepła	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
16.	Wykorzystanie biomasy do produkcji ciepłej i energii elektrycznej	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
17.	Wdrożenie rozwiązań wykorzystujących kogenerację	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
PRIORYTET III – OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED NADMIERNĄ EMISJĄ HAŁASU I POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI												
1.	Budowa zabezpieczeń akustycznych nie wynikająca z modernizacji, przebudowy, budowy dróg	0	+	+/-	+	0	+	0	+/-	0	0	+/-
2.	Wdrażanie rozwiązań ograniczających hałas w zakładach	0	+	+	0	0	+	0	0	0	0	+
3.	Tworzenie odpowiednich zapisów w dokumentach planistycznych oddzielających potencjalne źródła hałasu od terenów zamieszkałych	0	+	+	0	0	+	0	0	0	0	+
4.	Wyznaczanie obszarów „cichych”	0	+	+	0	0	+	0	0	0	0	+
5.	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zasad ograniczenia w użytkowaniu terenów położonych w zasięgu ewentualnego ponadnormatywnego promieniowania elektromagnetycznego	0	+	+	0	0	+	0	0	0	0	+
PRIORYTET IV - OCHRONA I WŁAŚCIWE WYKORZYSTYWANIE GLEB UŻYTKOWANYCH ROLNICZO ORAZ RACJONALNA GOSPODARKA ZASOBAMI KOPALI												
1.	Ochrona przed erozją wietrzną m.in. poprzez prowadzenie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych i wprowadzenie zalesień na glebach o najniższych klasach bonitacji	+/-	+	+/-	+/-	+	0	+	0	0	0	+/-
2.	Ograniczenie nielegalnej eksploatacji kopalni	+	+	+	+	+	0	+	+	+	0	+
PRIORYTET V – PRAWIDŁOWE GOSPODAROWANIE ODPADAMI												
1.	Zwiększenie udziału odzysku odpadów, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
2.	Gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
3.	Przygotowanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0	+
4.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	+	+	+/-	+	+	+	+/-	+	+	0	+
5.	Minimalizacja oddziaływania na środowisko osadów ściekowych poprzez prawidłowe ich zagospodarowanie	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0	+
6.	Likwidacja nielegalnych miejsc składowania odpadów komunalnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
PRIORYTET VI – OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I KRAJOBRAZOWYCH GMINY												
1.	Budowanie i aktualizacja baz danych z zakresu ochrony przyrody	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
2.	Czynna ochrona wybranych gatunków chronionych ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0	+
3.	Przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i ostoi gatunków na obszarach chronionych z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
4.	Tworzenie przejść umożliwiających migrację zwierząt przy drogach przecinających korytarze ekologiczne	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
5.	Budowa urządzeń udrażniających rzeki i potoki	+	+	+/-	+/-	+	+	+	+	+	0	+
6.	Zalesianie terenów z uwzględnieniem warunków przyrodniczo-krajobrazowych i potrzeb różnorodności biologicznej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
7.	Odbudowa powierzchni zniszczonej przez huragany i pożary	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
8.	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
9.	Przeznaczanie nowych terenów pod zalesienia i ograniczanie wylesień poprzez odpowiednie zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego	+/-	+	+/-	+/-	+	+	+	+/-	+	0	+/-
10.	Ochrona i utrzymanie cennych, naturalnych siedlisk bagiennych i podmokłych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
11.	Zwiększenie różnorodności genetycznej i gatunkowej biocenoz leśnych (selekcja, szkółkarstwo, odnowienia naturalne, przebudowa drzewostanów i in.)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
12.	Budowa lub modernizacja małej infrastruktury służącej zabezpieczeniu obszarów cennych przyrodniczo przed nadmierną presją turystów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
13.	Monitoring terenów szczególnie zagrożonych pożarami, w tym zakup sprzętu	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
14.	Propagowanie zasad przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym w lasach	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
15.	Budowa i modernizacja dróg przeciwpożarowych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
16.	Modernizacja i wyposażenie jednostek straży pożarnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
PRIORYTET VII – POWSZECHNA EDUKACJA EKOLOGICZNA												
1.	Kształtowanie właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania wody, energii cieplnej i elektrycznej oraz uświadamianie o szkodliwości spalania paliw niskiej jakości;	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2.	Realizacja programu <i>Czyste Lasy na Mazowszu</i>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

UWAGA: oddziaływanie negatywne może polegać np. na zajęciu terenu pod obiekty budowlane, zalesianie terenów muraw napiaskowych

Na podstawie analizy powyższych celów zidentyfikowano rodzaje przedsięwzięć mogących negatywnie oddziaływać na środowisko, przy czym nie będą to oddziaływania znaczące w rozumieniu przytoczonej powyżej definicji. Będą to przede wszystkim przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym polegające na:

- budowie nowych oraz modernizacji i rozbudowie istniejących sieci wodociągowych,
- budowie nowych oraz modernizacji i rozbudowie istniejących sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków,
- modernizacji istniejących i budowie przydomowych oczyszczalni ścieków,
- rozbudowie i modernizacji istniejących dróg.

W poniższej tabeli nr 14 przedstawiono analizę potencjalnego wpływu na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym, przewidzianych do realizacji przez Gminę Długosiodło.

Tabela nr 14. Matryca wpływu na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie Gminy Długosiodło

Przedsięwzięcie	Ludzie	Obszary NATURA 2000	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zabytki
Wprowadzanie systemu segregacji i selektywnej zbiórki odpadów u źródła	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	+	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	+	+/-	+/-	+	+	+	+	+	+	0
Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Wymakracz wraz z infrastrukturą towarzyszącą	+	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej we wsi Stare Bosewo, długość ok. 8 km	+	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0
Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach: Stara Pecyna, Nowa Pecyna, Wólka Grochowa, Wólka Piaseczna, Nowe Bosewo, Małaszek, długość ok. 12,8 km	+	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0
Budowa stacji uzdatniania wody o przepustowości 50 m ³ /h w m. Stare Bosewo, rozbudowa sieci wodociągowej o dł. 3740 mb i budowa przyłączy o dł. 879 mb	+	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0
Zakup prasy taśmowej do oczyszczalni ścieków w Kornaciskach	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0

UWAGA: negatywne oddziaływanie może polegać np. na zajęciu terenu pod obiekty budowlane

Przedsięwzięcie	Ludzie	Obszary NATURA 2000	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zabytki
Zbiórka zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego, baterii, opon samochodowych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0
Usuwanie i utylizacja materiałów zawierających azbest (eternit) z terenu Gminy Długosiodło	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0

Przedstawione powyżej przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny, tzn. będą one terytorialnie realizowane w obrębie jednej gminy. W związku z powyższym przedsięwzięcia te charakteryzować się będą ograniczonym przestrzennie oddziaływaniem na środowisko. Ponadto, w przypadku takich przedsięwzięć, jak budowa sieci kanalizacji sanitarnej czy sieci wodociągowej, główne oddziaływanie na środowisko występuje w fazie realizacji przedsięwzięcia i ma ono również czasowo ograniczony charakter.

Zaznaczyć również należy, że w konsekwencji realizacja powyższych przedsięwzięć skutkować będzie poprawą stanu środowiska na danym terenie. Ponadto ich realizacja:

- posiada silny związek z rozwiązywaniem problemów ochrony środowiska na terenie Gminy Długosiodło,
- służy wspieraniu zrównoważonego rozwoju,
- służy wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska.

W poniższej tabeli nr 15 przedstawiono ocenę potencjalnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w kontekście rodzaju tych oddziaływań.

Tabela nr 15. Matryca wpływu na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie Gminy Długosiodło w kontekście tych oddziaływań

Przedsięwzięcie	Rodzaj oddziaływania na środowisko
Wprowadzanie systemu segregacji i selektywnej zbiórki odpadów u źródła	oddziaływania długoterminowe, stałe, bezpośrednie i pośrednie
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	etap realizacji – oddziaływania krótkoterminowe i chwilowe, bezpośrednie etap eksploatacji – oddziaływania długoterminowe, stałe, bezpośrednie i pośrednie
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	
Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Wymakracz wraz z infrastrukturą towarzyszącą	
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej we wsi Stare Bosewo, długość sieci ok. 8 km	
Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach: Stara Pecyna, Nowa Pecyna, Długosiodło – ul. Podborze, Wólka Grochowa, Wólka Piaseczna, Nowe Bosewo, Małaszek, długość sieci ok. 12,8 km	
Budowa stacji uzdatniania wody o przepustowości 50 m ³ /h w m. Stare Bosewo, rozbudowa sieci wodociągowej o dł. 3740 mb oraz budowa przyłączy o dł. 879 mb	
Zbiórka zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego, baterii, opon samochodowych	oddziaływania długoterminowe, stałe, bezpośrednie i pośrednie
Zakup prasy taśmowej do oczyszczalni ścieków w Kornaciskach	
Usuwanie i utylizacja materiałów zawierających azbest (eternit) z terenu Gminy Długosiodło	

Na etapie realizacji powyższych przedsięwzięć występować będą następujące oddziaływania (zarówno o charakterze pozytywnym, jak i negatywnym):

- *bezpośrednie* – polegające np. na emisji zanieczyszczeń o charakterze komunikacyjnym bądź emisji pyłów mineralnych do środowiska w trakcie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury komunalnej,
- *pośrednie* – związane z powiązaniem występującymi pomiędzy poszczególnymi elementami środowiska oraz migracją zanieczyszczeń, ale wynikające także ze specyfiki poszczególnych przedsięwzięć, np. ścieki komunalne wprowadzane są do środowiska w innym miejscu niż powstają,
- *wtórne* – związane z reakcjami chemicznymi zachodzącymi w środowisku w przypadkach znaczących emisji do środowiska wysoce reaktywnych związków zanieczyszczających, nie przewiduje się wystąpienia,
- *skumulowane* – stanowiące efekt oddziaływania na danych obszar kilku przedsięwzięć o znaczącej emisji, nie przewiduje się wystąpienia,
- *krótkoterminowe* – związane w przejściowym charakterem realizacji wielu przedsięwzięć, tj. budowa sieci kanalizacyjnych i wodociągowych,

- *średnioterminowe* – nie przewiduje się wystąpienia,
- *długoterminowe* – związane w szczególności z funkcjonowaniem obiektów infrastrukturalnych, tj. oczyszczalnia ścieków czy ciągów drogowych,
- *stałe* – związane w szczególności z funkcjonowaniem obiektów infrastrukturalnych, tj. oczyszczalnia ścieków czy ciągów drogowych,
- *chwilowe* – związane z wydarzeniami o charakterze awarii, ale także z działaniami technicznymi, lecz nie mającymi charakteru inwestycyjnego, np. likwidacja dzikich wysypisk oraz z realizacją elementów infrastruktury technicznej o charakterze podziemnym, itp.

W przypadku przedsięwzięć inwestycyjnych zapisanych w *Aktualizacji Programu...* w zakresie wzajemnego oddziaływania między poszczególnymi elementami środowiska mogą mieć miejsce następujące interakcje:

- powietrze atmosferyczne – gleba,
- powietrze atmosferyczne – wody gruntowe i podziemne,
- powietrze atmosferyczne – szata roślinna,
- wody gruntowe i podziemne – szata roślinna,
- gleba – wody gruntowe i podziemne,
- gleba – szata roślinna.

Jednak ze względu na ogólny charakter ustaleń projektu *Programu* na etapie niniejszej prognozy nie istnieje możliwość przedstawienia szczegółowych informacji na temat charakteru oraz skali potencjalnych oddziaływań, a także wzajemnych interakcji pomiędzy elementami środowiska objętymi oddziaływaniami powstającymi w efekcie realizacji projektowanych przedsięwzięć (ze względu na brak szczegółowych danych technicznych charakteryzujących poszczególne przedsięwzięcia).

Dla wszystkich przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. Nr 213, poz. 1397) nakłada obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (obligatoryjny bądź fakultatywny). Raporty oddziaływania na środowisko dot. poszczególnych zadań inwestycyjnych mogą wskazywać działania alternatywne. Odnośnie w/w zagadnień na obecnym etapie opracowywania niniejszej prognozy nie przewiduje się rozwiązań alternatywnych. Rozwiązania kompensujące negatywne oddziaływanie na środowisko przedsięwzięć będą określane odrębnie w trakcie procesów inwestycyjnych.

W przypadku realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych szczególną uwagę na etapie ich projektowania należy zwrócić na możliwość wystąpienia negatywnego oddziaływania ich realizacji oraz eksploatacji na obszary i obiekty chronione, w szczególności na istniejące i projektowane obszary NATURA 2000.

W poniższej tabeli nr 16 przedstawiono analizę potencjalnego wpływu planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych, zapisanych w projekcie *Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło* na obszary chronione na jego terenie.

Tabela nr 16. Matryca wpływu na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie Gminy Długosiodło na obszary NATURA 2000

Przedsięwzięcie	Puszcza Biała	Dolina Dolnej Narwi	Bagno Pulwy
Wprowadzanie systemu segregacji i selektywnej zbiórki odpadów u źródła	Ze względu na charakter przedsięwzięcia brak przesłanek by sądzić, że może wystąpić jakiegokolwiek negatywne oddziaływanie na obszary NATURA 2000		
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Przeprowadzenie procedury oos zaleca się wyłącznie w przypadkach lokalizacji projektowanych przedsięwzięć w granicach obszarów (zakres prac mogących powodować emisję zanieczyszczeń bądź hałasu do środowiska jest bardzo ograniczony, podobnie jak czas ich realizacji)		
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Ze względu na charakter przedsięwzięcia brak przesłanek by sądzić, że może wystąpić jakiegokolwiek negatywne oddziaływanie na obszary NATURA 2000		
Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Wymakracz wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Zaleca się przeprowadzić procedurę oos ze względu na lokalizację przedsięwzięć w obrębie i w sąsiedztwie obszaru	Brak wpływu – ze względu na zakres projektowanych prac oraz lokalizację przedsięwzięcia w znacznym oddaleniu od granic obszaru	
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej we wsi Stare Bosewo, długość ok. 8 km			
Budowa sieci wodociągowej w m.: Stara Pecyna, Nowa Pecyna, Wólka Grochowa, Wólka Piaseczna, Nowe Bosewo, Małaszek, długość ok. 12,8 km			
Budowa stacji uzdatniania wody o przepustowości 50 m ³ /h w m. Stare Bosewo, rozbudowa sieci wodociągowej o dł. 3740 mb oraz budowa przyłączy o dł. 879 mb	Zaleca się przeprowadzić procedurę oos ze względu na lokalizację przedsięwzięć w obrębie i w sąsiedztwie obszaru	Brak wpływu – ze względu na zakres projektowanych prac oraz lokalizację przedsięwzięcia w znacznym oddaleniu od granic obszaru	
Zbiórka zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego, baterii, opon samochodowych	Ze względu na charakter przedsięwzięcia brak przesłanek by sądzić, że może wystąpić jakiegokolwiek negatywne oddziaływanie na obszary NATURA 2000		
Zakup prasy taśmowej do oczyszczalni ścieków w Kornaciskach			
Usuwanie i utylizacja materiałów zawierających azbest (eternit) z terenu Gminy Długosiodło			

Przedstawione powyżej przedsięwzięcia w głównej mierze realizowane będą w obrębie już istniejących obiektów infrastrukturalnych i budowlanych, w obszarach zabudowanych, o określonej antropopresji i ograniczonych zasobów przyrodniczych, w związku z czym ich

potencjalny wpływ na obszary NATURA 2000 w sąsiedztwie lub w obrębie których będą realizowane będzie ograniczony.

W przypadku przedstawionych powyżej przedsięwzięć (za wyjątkiem budowy nowych obiektów kubaturowych bądź infrastrukturalnych) główne oddziaływania na środowisko przyrodnicze, rozumiane w tym przypadku jako świat roślin i zwierząt, związane będą z prowadzeniem prac remontowo – budowlanych, powodujących przede wszystkim emisję zanieczyszczeń do powietrza i hałasu do środowiska oraz z obecnością nadmiernej ilości ludzi i sprzętu budowlanego. Zaznaczyć jednak należy, że oddziaływania te będą miały charakter krótkotrwały i przemijający, nie powodujący trwałych zmiany w ekosystemach przyrodniczych. W przypadku powyższych przedsięwzięć nie przewiduje się znaczącego powiększania obszarów trwale zabudowanych, co chroni środowisko przed znaczącą utratą nowych powierzchni biologicznie czynnych.

Zaznaczyć jednak należy, że ze względu na brak wyczerpujących danych technicznych, dotyczących powyższych przedsięwzięć, szczegółowe określenie zakresu oraz intensywności wpływu ich realizacji i funkcjonowania na obszary chronione nie jest możliwe. Biorąc jednak pod uwagę:

- 1) lokalny charakter i ograniczoną skalę projektowanych przedsięwzięć (służyć będą wyłącznie lokalnym społeczności),
- 2) proekologiczny i prospołeczny charakter,
- 3) ich planowaną lokalizację w obszarach o określonej antropopresji, tzn. w granicach krajobrazu wiejskiego, głównie w bliskim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,

można wnioskować, że ich realizacja:

- nie spowoduje opóźnienia w osiągnięciu celów ochrony obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje przerwania procesu osiągnięcia celów ochrony obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje zaburzenia równowagi, rozmieszczenia i zagęszczenia kluczowych gatunków, stanowiących wskaźniki właściwego stanu ochrony obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie zmieni dynamiki stosunków (np. pomiędzy glebą a wodą albo pomiędzy roślinami a zwierzętami), które definiują strukturę i funkcje obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie zredukuje obszaru występowania kluczowych siedlisk,
- nie zredukuje liczebności populacji kluczowych gatunków,
- nie zmniejszy różnorodności obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje fragmentacji obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje utraty kluczowych cech przyrodniczych,
- nie spowoduje uszczuplenia zasobów przyrodniczych i krajobrazowych chronionych w ramach użytków ekologicznych.

Realizacja żadnego z powyżej omówionych przedsięwzięć nie stanowi zagrożenia dla prawidłowego funkcjonowania w terenie pomników przyrody oraz użytków ekologicznych ustanowionych na terenie Gminy Długosiodło.

Należy zaznaczyć, że wpływ realizacji celów *Programu*, poprzez konkretne zadania, generalnie przybiera wydźwięk pozytywny. Poszczególne ustalenia mogą w różnym stopniu oddziaływać na środowisko, jednak pomijając siłę tych wpływów prognozuje się poprawę jakości środowiska i jego funkcjonowania, w tym także obszarów chronionych.

W przypadku realizacji celów *Programu*, oddziaływanie w pełni pozytywne prognozuje się szczególnie w odniesieniu do następujących komponentów środowiska: *przyroda*, w tym obszary *NATURA 2000*, *zdrowie ludzi*, *zwierzęta*, *rośliny*, *wody*, *powietrze*, *klimat*, *zasoby naturalne* oraz *zabytki*.

Na szczególną uwagę przy sporządzaniu prognozy zasługują obszary problemowe, na których istnieje lub może zaistnieć konflikt społeczeństwa z ustalonymi lub planowanymi formami ochrony przyrody. Najwięcej tego typu problemów występuje na proponowanych albo już funkcjonujących obszarach Natura 2000. Analizy przeprowadzone przy sporządzaniu projektu *Programu* wykazały, że nie przewiduje się potencjalnych konfliktów podczas jego realizacji.

Inwestycje o charakterze punktowym nie stwarzają większego problemu, ponieważ łatwiej jest dostosować je do obowiązujących przepisów. Znacznie prostsza jest także zmiana lokalizacji takich inwestycji. Z uwagi na stosunkowo niewielki obszar oraz zasięg oddziaływania łatwiejsze jest również podjęcie działań kompensacyjnych.

Reasumując powyższe określono następujące **przewidywane korzyści dla środowiska stanowiące efekt realizacji celów i zadań inwestycyjnych określonych Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło na lata 2013 – 2016, z perspektywą do 2020 roku:**

- nastąpi zmniejszenie „niskiej” emisji gazów i szczególnie pyłu zawieszzonego oraz poprawa stanu jakości powietrza,
- nastąpi poprawa stanu technicznego dróg, a tym samym obniży się emisja hałasu komunikacyjnego oraz zanieczyszczeń o charakterze komunikacyjnym,
- nastąpi zwiększenie liczby mieszkańców objętych siecią kanalizacyjną oraz zwiększenie ilości oczyszczanych ścieków. Nastąpi polepszenie jakości wód powierzchniowych,
- nastąpi poprawa sprawności funkcjonowania sieci wodociągowych, co w konsekwencji przyczyni się do zmniejszenia strat wody na sieci,
- nastąpi poprawa jakości gleb poprzez m.in. zastosowanie rolnictwa ekologicznego,
- nastąpi wzrost powierzchni obszarów objętych ochroną, powstaną plany ochrony umożliwiające skuteczniejszą ochronę przyrody, zwiększy się świadomość ekologiczna społeczeństwa, zahamowana zostanie degradacja obszarów cennych przyrodniczo,

- wzrośnie odporność drzewostanu, zahamuje się niekorzystna antropopresję na najcenniejsze tereny,
- nastąpi wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, samorządowców, wzrośnie aktywność mieszkańców w zakresie podejmowania działań służących ochronie środowiska, zmaleje bezrobocie, wzrośnie ilość przedsiębiorstw posiadających certyfikaty ekologiczne.

Reasumując powyższe analizy należy stwierdzić, że przeprowadzone w ramach opracowywania niniejszej *Prognozy* analizy wykazują, iż realizacja przedmiotowego *Programu*:

- 1) nie będzie wpływała negatywnie na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, które zlokalizowane są na terenie Gminy Długosiodło, także na integralność tych obszarów, jak również na spójność i integralność całej sieci Natura 2000**
- 2) w zdecydowanej większości będzie pozytywnie oddziaływać na tę formę ochrony przyrody (głównie poprzez oddziaływanie pośrednie)**
- 3) nie spowoduje negatywnego oddziaływania na zwierzęta**
- 4) spowoduje poprawę warunków wegetacji roślin i grzybów**
- 5) będzie wpływała pozytywnie na zwierzęta i rośliny, jak i formy ochrony przyrody a przez to na bioróżnorodność**
- 6) będzie mieć pozytywny wpływ na wody podziemne i powierzchniowe (zarówno w odniesieniu do kwestii jakościowej, jak i ilościowej ochrony zasobów)**
- 7) będzie pozytywnie wpływała na stan powietrza oraz nie będzie powodowała zmian klimatu**
- 8) będzie mieć pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi**
- 9) będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi**
- 10) będzie mieć pozytywny wpływ na zabytki kultury**

11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie oraz ograniczanie prawdopodobnych negatywnych oddziaływań na środowisko

Podstawowym sposobem i narzędziem minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań związanych z realizacją *Programu*, jest przestrzeganie przy wdrażaniu poszczególnych działań (realizacji poszczególnych zamierzeń) obowiązujących przepisów.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach *Programu* które mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko (szczególnie w przypadku braku staranności wykonania oraz realizacji działań ochronnych) należą przede wszystkim, na etapie budowy inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej, tj. wodociągi, kanalizacja, a także w fazie realizacji i eksploatacji drogi i oczyszczalnie ścieków. Inwestycje te w zdecydowanej większości, z uwagi na swój charakter podlegać będą procedurze oddziaływania na środowisko, w której szczegółowo analizowane będzie oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska. W ramach procedury uwzględniane będą również analizy dotyczące minimalizacji bądź

kompensacji możliwych oddziaływań. W efekcie ocenie zostanie poddany poziom znaczości poszczególnych oddziaływań.

Potencjalne negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy, jaki i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Poniżej wymieniono główne zasady (działania), które pozwolą ewentualne negatywne oddziaływania ograniczyć do racjonalnego poziomu. Do działań takich zaliczyć można:

- odpowiednio starannie przygotowany projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji,
- odpowiednie zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w szczególności w sąsiedztwie obszarów szczególnie wrażliwych na negatywne oddziaływanie, obiektów zabytkowych oraz siedzib ludzkich,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów, rozwiązań konstrukcyjnych i organizacji pracy ograniczających wpływ na środowisko w fazie budowy, oraz eksploatacji,
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu, wegetacji, okresów lęgowych, okresów odpoczynku itp.,
- maskowanie (wkomponowywanie w otoczenie) elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- w przypadku inwestycji liniowych obok ww. działań stosować można również:
 - budowę zabezpieczeń akustycznych (ekrany, wały ziemne, „ciche” nawierzchnie),
 - budowę przejść dla zwierząt,
 - budowę zbiorników retencyjnych opóźniających odpływ wody ze zlewni,
 - budowę urządzeń oczyszczających ścieki pochodzące z wód opadowych z powierzchni drogi,
 - realizację zabezpieczeń w przypadku wystąpienia poważnej awarii (zastawki w systemie odwodnienia),
 - zastosowanie nasadzeń roślinności wzdłuż dróg zarówno w celu wkomponowania drogi w krajobraz, jak również w celu tworzenia stref zieleni ekotonowej lub osłonowej,
 - zastosowanie ogrodzeń ochronnych i naprowadzających na przejścia dla zwierząt.

Biorąc pod uwagę wyniki analizy w zakresie oddziaływania na środowisko zakładać można, że realizacja *Programu* nie będzie wymagała wykonania działań kompensacyjnych. Z pewnym prawdopodobieństwem zakładać również można (aczkolwiek musi być to zweryfikowane na etapie poszczególnych inwestycji), że realizacja poszczególnych inwestycji

wynikających z poszczególnych działań nie będzie wymagać wykonania: „naturowej” kompensacji przyrodniczej wynikającej z art. 34 ustawy o ochronie przyrody.

Na tym etapie nie można jednak przesądzić, czy nie będzie konieczne wykonywanie kompensacji w rozumieniu ogólnym zgodnie z art. 75 ustawy - *Prawo ochrony środowiska* w odniesieniu do poszczególnych inwestycji.

12. Opis rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie Programu

Większość działań proponowanych do realizacji w ramach *Programu* ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto dokument jest na wysokim stopniu ogólności i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy budowie nowych dróg, oczyszczalni ścieków, stacji uzdatniania wody, urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii, itp. należy rozważać warianty alternatywne tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: *warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne* czy *wariant niezrealizowania inwestycji* tzw. *wariant „0”*. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

Przeprowadzona w ramach *Prognozy* analiza celów *Programu*, a w szczególności jego spójności z innymi dokumentami strategicznymi (w tym nadrzędnym dokumentem, jakim jest *Polityka Ekologiczna Państwa*) wskazuje, że są one w pełni zgodne z postanowieniami tych dokumentów, a także wynikają wprost z postanowień wynikających z tych dokumentów oraz obowiązującego w Polsce prawa. W świetle powyższego faktu przedstawianie alternatyw w tym kontekście jest nieuzasadnione.

Jako dodatkowy argument potwierdzający brak potrzeby przedstawiania rozwiązań alternatywnych w ramach niniejszej *Prognozy* są wyniki przeprowadzonych analiz, które pozwalają stwierdzić, że realizacja zamieszczonych w *Programie* rozwiązań ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko, oraz że realizacja jego postanowień nie powoduje znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko (w tym na obszary Natura 2000).

13. Wnioski końcowe

Celem niniejszego opracowania było ustalenie skutków dla środowiska realizacji poszczególnych priorytetów i wyznaczonych w ich ramach zadań. Wyznaczone w projektowanym dokumencie cele i kierunki działań wpisują się w cele w zakresie ochrony środowiska ustalonymi na poziomie międzynarodowym i krajowym, wojewódzkim i powiatowym. Istniejące na terenie gminy problemy ochrony środowiska mogą zostać rozwiązane poprzez realizację zadań wyznaczonych w projekcie *Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło na lata 2013 – 2016, z perspektywą do 2020 roku*.

Dla większości przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w *Programie* bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie lokalne i krótkotrwałe. Oddziaływania te mogą być także znacznie ograniczone poprzez właściwą realizację oraz użytkowanie inwestycji. W przypadku realizacji zaplanowanych inwestycji na terenach cennych przyrodniczo, należy szczegółowo rozważyć wszystkie oddziaływania.

Realizacja żadnego z proponowanych priorytetów nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania.

Szczegółowa analiza oddziaływań na środowisko poszczególnych inwestycji możliwa będzie na etapie wydawania decyzji środowiskowej.

Zaniechanie realizacji zaplanowanych zadań prowadzić będzie do pogorszenia stanu środowiska i pogorszenia jakości życia mieszkańców. Przeprowadzona analiza i ocena wszystkich priorytetów *Programu* pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego, a także wpłynie na ograniczanie zużycia zasobów środowiskowych.

14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu *Programu ochrony środowiska dla Gminy Długosiodło na lata 2013 – 2016, z perspektywą do 2020 roku*, została opracowana zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) i stanowi element procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania tego dokumentu na środowisko przyrodnicze gminy.

Powyższa prognoza dotyczy analizy i oceny celów i priorytetowych przedsięwzięć zawartych w projekcie *Programu*, analizy i oceny środowiska przyrodniczego oraz problemów jego ochrony, identyfikacji i charakterystyki przewidywanych znaczących oddziaływań zadań zawartych w projekcie *Programu*.

Prognoza, jako punkt wyjścia dla dalszych analiz, charakteryzuje istniejący stan środowiska oraz problemy z jego ochroną.

Oceniając stan poszczególnych elementów środowiska oraz czynników mających na

nie wpływ, można scharakteryzować: stan jakości powietrza jako dobry, poziom hałasu jako zróżnicowany ze względu na źródła jego emisji, stan czystości wód powierzchniowych można określić jako niezadowalający, ponieważ rzeka Narew prowadzi wody niskiej jakości, stan jakości wód podziemnych można określić jako dobry.

Istotne zagadnienie poddane ocenie w ramach prognozy dotyczyło identyfikacji przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko w skali powiatu. Dla identyfikacji znaczących oddziaływań przyjęto metodę ekspercką wykorzystując doświadczenie autorów.

W wyniku tak przeprowadzonej analizy otrzymano odpowiedź, że wśród zadań ujętych w projekcie *Programu*, nie ma inwestycji mogących powodować większe zagrożenie dla środowiska, gdyż suma korzyści z ich realizacji przekracza jednak zdecydowanie potencjalne zagrożenie.

Całościowa analiza materiału zawartego w projekcie *Programu* pozwoliła stwierdzić, że głównym niedostatkim wiedzy, który ograniczałby możliwości dokonania niniejszej prognozy jest brak realizacji badań jakości wybranych elementów środowiska przyrodniczego na poziomie Gminy Długosiodło.

15. Materiały źródłowe

- 1) Bar M., Jendrośka J., *Proces inwestycyjny a ochrona środowiska – praktyczny poradnik prawny*, Centrum Prawa Ekologicznego, Wrocław 2005 r.
- 2) Behnke M., Kistowski M., Tyszecki A., *System ocen oddziaływania na środowisko w granicach obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000 w wybranych krajach Unii Europejskiej i w Polsce*, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2004 r.
- 3) Florkiewicz E., Tyszecki A. *Postępowanie w sprawie OOS przy podejmowaniu decyzji administracyjnych*, EKOKONSULT, Gdańsk 2002 r.
- 4) Lenart W., Tyszecki A., *Poradnik przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko*, EKOKONSULT, Gdańsk 1998 r.
- 5) Lenart W., *Zakres informacji przyrodniczych na potrzeby Ocen Oddziaływania na Środowisko*, EKOKONSULT, Gdańsk 2002 r.
- 6) *Ocena planów i przedsięwzięć znacząco oddziałujących na obszary NATURA 2000 – wytyczne metodyczne dotyczące przepisów art. 6(3) i (4) Dyrektywy Siedliskowej 92/43/EWG*, WWF Polska, Warszawa 2001 r.
- 7) Panek A., *Metoda oceny oddziaływania na środowisko obiektów budowlanych*, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa 2002 r.
- 8) Wołoszyn W., *Oceny oddziaływania na środowisko*, Projekt PHARE PL 2003 r.
- 9) Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Programem Działań na lata 2007 – 2013, MŚ, Warszawa, 2003 r.
- 10) Krajowego program zwiększania lesistości, aktualizacja, MŚ, Warszawa, 2003 r.
- 11) Krajowy plan gospodarki odpadami 2014, Rada Ministrów (Uchwała Nr 217 z 24 grudnia 2010 r., M.P. Nr 101, poz. 1183)

- 12) Monitoring Chemizmu Gleb Ornych Polski w latach 2005 – 2007, IOŚ, Warszawa, 2008 r.
- 13) Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do 2016 roku, Minister Środowiska, Warszawa, 2008 r.
- 14) Plan Zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego i ocena planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, Samorząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa, 2006 r.
- 15) Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego, Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 75/08 z 21 kwietnia 2008 r.)
- 16) Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.
- 17) Program zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020, Samorząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa, 2007 (Uchwała Nr 18/07 z 19 lutego 2007 r.)
- 18) Raport o występowaniu poważnych awarii w 2009 roku. Główny Inspektor Ochrony Środowiska, Warszawa, 2010 r.
- 19) Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2012, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, 2013 r.
- 20) Monitoring rzek w 2008 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
- 21) Monitoring rzek w 2009 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
- 22) Monitoring jakości wód podziemnych w województwie mazowieckim w 2010 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
- 23) Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja), Samorząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa, 2006 r.
- 24) Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012 – 2017 z uwzględnieniem lat 2018 – 2023, Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 211/12 z dnia 22 października 2012 r.)
- 25) Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym. Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002 r.